

POEZII

STEJARUL

Prințesei Alexandrina Ion Ghica.

Cu creștetul în ceruri, cu brațele la soare,
 Încins c-un briu molatic de umbră și răcoare,
 Mai mindru decît regii, stă falnicul stejar,
 La poale i se-ntinde covor de floricele
 Și în frunzișu-i tainic, un roi de păsărele
 Cîntînd, mai viu îi face al primăverei har.

El stă acolo singur, ca strajă neclintită,
 Cu fruntea tot mai largă și tot întinerită,
 Pe care și-a scris veacul povestea sa în zbor;
 Ce n-ar putea el spune, de azi și de-altădată,
 Cînd boarei ce aleargă prin coama lui bogată
 I-ar da vreo zîină blindă un glas fermecător!

Oh! cite visuri mindre, în taină-mbrobodite,
 Plecat-au de la trunchiu-ți și-n doruri nesfirșite,
 Perdutu-s-au cu norii în haosul ceresc! ...
 Tu Făt-Frumos, cu plete de aur, ziua-n soare,
 Oprești pe coama-ți luna în nopți fărmeacătoare
 Păstrînd un colț de umbră acelor ce iubesc!

Din caierul vieții, temeinica natură,
 Îți toarce firul vîrstei, cu o răsucitură
 Din fusul ei puternic și vecinic creator,
 Și tu te-nalți tot mindru, cu fruntea tot spre ceruri
 Nesocotînd a vremii și vijelii și geruri,
 Ce-abia pot să-ți răpească un frunzet trecător!

Și veacul care trece și veacul care vine,
Perzîndu-se în nopțe, te vor lăsa pe tine,
Nestrămutat tovarăș, moștenitor de lume,
În cartea neuitării să scrii numele lor;
Iar eu îți cer iertare, stejar nemuritor,
Dacă-ndrăznesc a scrie pe trunchiu-ți al meu nume!

Ghergani, 1878, octombrie

FÎNTÎNA BLANDUZIEI

Lui Vasile Alecsandri.

O fons Badusiae

Fies nobilium tu quoque fontium!

(*Cart. III, Oda XIII*)

Qui musas amat impares

Ternos ter cyathos attonitus petet Vates!...

(*Cart. III, Oda XIX — Horațiu*)

Din trecuta nemurire unde doarme-al vostru nume
Amintiri, podoabe scumpe, străluciri din altă lume,
Veniți!... Lydio iubită, Pyrrho cu picior frumos,
Neobulă drăgălașă, Tindaris cu glas duios,
Tu copilăroasă Chloe, tu Glyceră schimbătoare,
Leuconoe-nțeleaptă, Barină amăgitoare.
Vin Asterie sfioasă, Lidă cu răceală în sin,
Tu drumeață Galathee, tu zglobie Lyce, vin!
Veniți, Phillis cea vioaie și Neeră adorată,
Feciorelnică Cinară, Lalage nevinovată!
Veniți toate, blinde visuri de iubire și de dor!
Voi surori desperecheate dintr-al cerurilor chor
Și voi Grații fără seamăn cu briu deznodat de vinturi,
Voi amici de veselie iubitori de vin și cinturi,
Grăbiți pasul, iarba-i moale și sub falnicul stejar
E întins ospățul splendid, lângă verdele altar!
Azi e mîndră sărbătoare la Fintina Blanduziei!
Sărbătoarea lui Horațiu, sărbătoarea Poeziei!
— Aideți, sclavi! gătiți cunune și Cecubul ne turnați,

Massicul nu vrea s-aștepte! voi, copilelor, cîntați!
Pholloe, ce stai pe ginduri? Getto, dă-mi o sărutare!
Nu te teme, Ligurinus gelozie nu mai are.
Berecinthyo, începe! glasul flautului tău
Cu Falernul cel șagalnic și murmurul din pîrău,
Se-ntovărășește dulce, iar la joc se prinde bine!...
Augurule Murrena, cupa-ntăi ți se cuvine.
Lui Mecenas cea de-a doua, cea de a treia lui Virgil,
Pe a patra ți-o închin ție, Tibul, răsfățat copil,
Încă una pentru Variu; alta pentru voi, iubite,
Voi cu ochii de văpaie și cu buze rumenite,
Care-ați legănat pe sinuri dragostea și al meu gînd
Ș-ați fost credincioase soartei cînd rizînd și cînd plîngînd
Pentru voi!... Dați-mi o cupă, cupa mea cea mare, plină
Și pe frunte așezați-mi o cunună de verbină,
Am să beau pentru Apollon, pentru Muze, pentru Zei
Și pe urmă pentru Roma și nemărginirea ei!...
Aduceți-mi vin de Chio dulce, răcorit în gheață.
Vărsător de foc în singe, spornic dătător de viață!
Cupa cea din urmă — a noua — în genunchi acum ți-o închin
Ție, draga mea fintină, ție, lingă care vin
Sîngur, cu-ale mele visuri și cu dorurile mele.
Sub stejar privind izvoru-ți uit de lume, uit de rele.
Fii ferice, fii iubită, neuitată-n veci rămii
Și cînd voi muri să-mi fie peptul tău drept căpătii.
Aideți, dragii mei prietini, pentru scumpa-mi Blanduzie,
Blînd izvor de mîngăiere și izvor de Poezie!

1879, ianuarie

ELEGIE

.....
De mult acum odaia se află părăsită!
Perdelele sunt rupte, fereastra-i dezvălîită,
Pe vinetele geamuri căldura lui Cuptor
În vițe lungi țesut-a al ploilor fuior;
Iar cînd, în miez de nopțe, le-ating vinturi nebune,

De-o șoaptă plîngătoare le face să răsune.
 Ce tristă-i colivia cînd pasărea-a zburat!
 O haină de femeie zvirlită de pe pat,
 Molateca mătase și horbota subțire
 Păstrează încă vie o tainică-amintire
 În cutele rotunde, de la stăpina lor
 Iar doi pantofi albaștri, în umbră pe covor
 Se pare că așteaptă din nou să încălzească
 Piciorul alb și rumăn ce-i face să trăiască.
 În mijlocul odăii un scaun răsturnat,
 Cutiile-s deschise, dulapu-i deșertat,
 Cordele, flori și pene în colț stau ghemuite.
 Oglinda, scump tovarăș din zile fericite,
 Stă astăzi și jelește, cătînd în ochii mei
 Cumplitul gol ce lasă femeia-n urma ei!
 Pe jețul lung și moale șezînd parc-o văd încă
 Cum pironea în vatră, privirea sa adîncă,
 În care focul dulce frîngîndu-se cu drag
 Își răsfăța lumina pe-al ochilor ei prag.
 Acuma jețul singur stă lingă vatra rece
 Și plină de cenușă, iar vremea care trece
 În urma-i răspîdit-a, cu grabă alergînd,
 O pulbere surie, din aripi fluturînd.
 Ce jalnică-i odaia deșartă, părăsită!
 Intr-un pahar, pe masă, o roză vestejită
 Cu foile căzute, cu creștetul cernit,
 Jelește pe aceea la care s-a jertfit.
 Tăcerea și tristețea sunt înfiorătoare!
 Acum de teamă, parcă, nici razele de soare
 Prin negrele perdele de mult nu mai pătrund.
 Singurătatea cruntă și noaptea doar s-ascund,
 În umede ziduri, închise, mucezite.
 Iar pe cămin pendula ce într-acest pustiu
 Mai dovedea că încă rămas-a ceva viu,
 A încetat de-a bate, tot așteptînd cu jale,
 Pe cel cărui să spună durerea tainei sale.

.....

Ah! mi se umple ochii de lacrimi, cînd gîndesc
 Ce taină fără margini cu dinsa-n pept hrănesc!
 Taci inimă nebună, taci inimă pustie,
 Ca și odaia-n care ea nu o să mai vie!

Vine iarna, vine frigul, grijile se înmulțesc,
 Ochii cei deprinși cu soare în zadar se obosesc
 Urmărind prin nori și ceață cite-o rază de lumină.
 Împrejur uritul crește, s-a dus vremea cea senină!
 Frunzele îngălbenite, triste zboară după vînt,
 Rîndunelele plăpînde își iau calea pe pămînt,
 Florile își duc în ceruri tainele lor parfumate,
 Cuib de iarnă-și face-n lume searbăda singurătate;
 Iar izvoarele și codrii cîntă doine cu lung dor,
 Plîngînd umbra și răcoarea ce s-au stins în sinul lor!...
 Mie-mi place și mi-e dragă astă-nție-nduioșare
 Ce-aduc zilele de toamnă! — A naturii întristare,
 Dulce ca melancolia unui vis neimplinit,
 Mă întoarce făr' de voie către timpul fericit,
 Cînd departe de a lumii frămîntare necurmată,
 Eu priveam cu mulțumire șerpuiind unda curată
 A izvoarelor prin iarbă, și din galbenele foi
 Împleteam cununi de aur mult iubiților eroi,
 Ce-mi răpeau sufletul tînăr; cînd din nourii subțiri,
 Care-n spre apus de soare se roșesc ca trandafiri,
 Îmi croiam cu dibăcie mii de chipuri năzdrăvane;
 Feți-Frumoși călări pe Vinteși cu Ilene Cosinzane,
 Strîmbă-lemne, Sfarmă-petre, Statu-palmă-barbă-cot,
 Ducipal cu cornu-n frunte, trecînd mările înot,
 Și în fund pe cerul palid, zmei cu arme strălucite,
 Alergînd prin foc și singe să-și găsească a lor iubite.

.....

Unde mai sunteți acum, zile dulci, copilărești!
 Cît de mici, pe lingă-a voastre, par plăcerile lumești!
 Ce sunt azi? un biet grăunte rătăcit într-o pustie,
 Mi-am pierdut cărarea dreaptă! Unde-i oare cel ce
 scrie,

Într-ăst furnicar al vieții, în ce locuri a pătruns
 Adevărul, zmeu năprasnic, care stă mereu ascuns!
 Cătîndu-l, vrem să smulgem taina legilor firești
 Și această frămîntare de aventuri omenеști
 N-are nici atît putere cît ar inclina o dată
 Virful trestiei ușoare, lingă maluri înălțată!
 Ce deșertăciuni amare! În virtejul vieții, noi,

Duși de vinturi dimpotrivă, suntem ca acele foi
Care zboară-n aer toamna, depărtate de tulpină.
Fericți cînd vîntul bate și ne duce la lumină!

.....

Dar în fața mea se-ntinde, ca un fulg-nepipăit,
Cerul alb, apa verzie, cîmpul neted, liniștit.
Drag îmi e să-mi fure gîndul frumusețele aceste
Și să uit amarul grijei cu fantastica poveste,
Ce o spune cu dulceață toamna negrului pămînt,
Și-ndoiala și nevoia să mă uite unde sunt!
Într-o singură clipeală amintirile plăcute,
Ca icoane vii în minte le văd iar pe rînd trecute.
Iată pentru ce-aș vrea încă să visez cîtînd în nori
Și să dorm pe malul apei, între sălcii și-ntre flori.
N-aș mai sta atunci în luptă nici cu lumea, nici cu
mine,
Ci culcat de-a lungu-n iarbă m-aș ruga, toamnă, de
tine,
Să-mi tot spui de alte timpuri și a bine să-mi menești
— C-un nimic faci fericirea oamenilor, cînd voiești!

URSUL, VULPEA ȘI LUPUL

(FABULĂ)

Amicului meu X.

Lupul sur și Vulpea roșie, doi cumetri vinători,
Pentru-o pricină de moarte căutînd judecători;
Căci în codri-adesoară tagma cea dobitocească
Nu se teme să-mprumute cite-o pildă omenească!
Ispitit de ură însă Lupul mai nerăbdător,
Către Ursul, vornic mare, se-ndreptă jăluitor
Și-i ceru cu umilință sfat prielnic de dreptate.
Luminarea sa-i răspunse: „Vulpea-i plină de păcate
Și-ar fi bine să scapi lumea de-o șireată și de-o rea.
Pune-i o capcană, prinde-o și-apoi fă ce vrei cu ea!”

Lupul inclinînd grumazul, linse vorniceasca labă
Și tirindu-se pe coadă, se porni voios la treabă.
Într-un capăt de pădure, nu departe de la sat,
Vulpea își avea culcușul și popasul de vinat.
Acolo cu măiestrie lupul cursa îi întinde.
Și voios jucînd în juru-i, cade și picioru-și prinde.
Trage-n dreapta, trage-n stînga, se smucește, în zadar!
Obosit sârmanul plînge și se vaietă amar,
Iată însă că din tufe ursul deodată-apare.
„Ce-ai pățit, nenorocite?” mormăie el cu mirare.
„Ce-am pățit, m-am prins eu singur, zise lupu-n lanțul meu,
Pune laba și mă scoate.” — „Lupule, îmi pare rău
Că te afli în nevoie, eu care-am pornit de-acasă
Cam flămînd, gîndind că astăzi ai să mă poțestești la masă,
Să-ți ajut, la vulpea ceea cu care te dușmănești.
A avut noroc să scape, dar n-ai s-o mai întilnești,
Căci acum în loc de dînsa, am să te mănînc pe tine!”
„Cum pe mine, ai greșală, Luminarea ta, știi bine
C-am întins această cursă, după sfatul ce mi-ai dat!”
Ursul prelingîndu-și botul, zise: „E adevărat,
Însă cum, din întimplare, tot aceeași sfătuire
I-am dat vulpei ca și ție, eu nu văd deosebire
Să mănînc carne de vulpe ori de lup, cînd sunt flămînd!”

.....

Ce-l impricinat plătește și perzînd și ciștigînd.

BOSFORUL

Doamnei Eufrosina L. Zarifi.

La Bosfor viața-i plină
De lumină,
De parfumuri și de flori;
De cîntări misterioase
Și duioase
Și de rumenite zori!
Pe-ale Bosforului maluri
Și pe valuri

Zboară albele hurii,
Cu ochi negri plini de visuri
Și surisuri
Dulci sub valuri străvezii.
La ferestre cu zăbrele,
Păsărele
Prinse din al lumii zbor
Viața și-o petrec, lipsite
De ispite
Și de-al dragostei fior.
La Bosfor cel ce trăiește
Și iubește
Farmecul de răsărit,
Valurile mlădioase
Și lucioase,
Vântul cald, îmbălsămit;
Dealurile ruginite, zugrăvite
De-ale soarelui vopseli,
Și-n amurg albastra mare
Ce tresare
Strălucind de poleieli,
De la Beicos să plece,
Pin'nu trece
Soarele de Marmara
Și ușor ca o nălucă
Să se ducă
În caiacul lui Zorah,
Să primească primăvara
Venind seara
La Hissar și Scutari
Ori să vadă Cornul-de-Aur,
Vechi tezaur
Și Stambulu-n zor de zi!

II

Stă cetatea cea bătrână
Ca o zină,
În vestminte argintii
Străjuind peste popoare,
Călătoare
Pe-ale mărilor pustii!

Ah! sub gheara cea străină
Și haină
Plînge fala-i din trecut;
Ecoul deprins a spune
Tot vești bune
Doarme astăzi trist și mut!
Unde-i vremea bizantină
De lumină
Și vitejii cavaleri;
Unde-i pompa cea regală
Triumfală,
Unde-s cruzii ieniceri?
Doamna lumii azi mai este
O poveste!
Zidurile s-au surpat
Și prin porțile aurite
Năruite,
Cobea neagră a intrat.
Pline-s locurile sfinte
De morminte
Unde dorm mindrii eroi!
Dar la umbra lor străbună
Azi s-adună
Bintuiții de nevoi!

III

A Bosforului grădină
Este plină
De minuni dumnezeiești
Însă inimă curată
Și iubire adevărată
Nu găsești!
Ah! și mult pe sinuri calde
Să se scalde
Se duc dorurile vie
Și ochi negri plini de visuri
Și surisuri
Trec sub valuri străvezii!

Pera, 1883, februarie

GINTA LATINĂ

Lui Vasile Alecsandri.

Alme sol, possis nihil Urbe Roma

Vi sere majus!

(Carmen Saeculare)

Latina ginte e regină!

(Imnul latinității)

I

Era în culme timpul vechi
Al falei strămoșești,
Cînd Roma sfîntă stăpînea
Hotarele lumesti,
Cînd vulturii săi neînvinși
Duceau dintr-un avînt,
Pe cezarii nemuritori
În cer, de pe pămînt,
Și legile cu braț de fier
Legau de-a ei mărire,
În fața zeilor păgîni,
Intreaga omenire!
Atunci, atunci strălucitor
Ca-n zi de sărbătoare,
Cununi de raze-i împletea
Pe frunte mîndrul soare
Și de pe dealul Palatin,
Din mersul său oprit,
Veghea asupra ei cu drag
De farmecu-i răpit.
Atunci Apollon și Vulcan,
Diana, zeii mari
Luptau alături în război
Cu-a ei legionari!
Din năzdrăvanul lor fuior
Doar Parcele fatale,
I-au tors nemlădiosul fir
Al veșniciei sale
Și-n cartea lor de povestiri
Sibilele i-au dat,

În cursul virstelor lumești
Meniri de împărat!

*

Oh! timpuri mari, de mari credinți
De fapte și mindrii
În pieptul lumii uriaș
A voastre mărturii,
Neperitoare amintiri,
Puternic le-ați săpat!
Așa, cu-al vostru nume sfînt
Și faima v-a păstrat,
Așa, din neam în neam, în noi
Crescut-ați cu iubire,
Așa, purtăm cu capul sus
A voastră moștenire!
În ziua cînd din Capitol
Eroica fanfară
Chema-va iar în jurul său
Pe cei cu dor de țară,
De lingă Dunăre, Balcani
Și Nistru, și Carpați,
Va alerga într-ajutor
O armie de frați
Și va vedea atunci din nou
Cel soare cu ochi mari,
Că în nepoți încă trăiesc
Străbunii legendari;
Iar de pe culmile de munți
Și mările albastre
Reînvia-vor ca-n trecut
Ecurile voastre
Victorii, Libertăți, Măririi
A neamului Latin
Și steaua-i mîndră va luci
Din nou pe cer senin!

*

Sub cerul ei plăpînd și cald,
Pe sin de două mări
Italia, blind colț de rai,
E plină de-ncîntări.

Din virful munților ei nalți
În codri și-n cimpii
Mănunchiul e tot mai bogat
De flori și de ochi vii,
Și-n piepturile de viteji,
La zile de furtună,
Duoase cintece de dor
Și de iubit răsună!
Ca primăvara este ea,
Pe plaiurile vieții,
Comoara gindurilor mari,
Limanul tinereții;
Căci pare c-a răpit din cer
Al măiestriei foc
Și frumusețile pe rînd
S-au prins cu dînsa-n joc.
Așa pămîntului uimit
Zvirlit-a-n calea ei,
Cu mîna largă de stăpin
Eroi și Dumnezei,
Așa păstrînd vestmîntu-i alb
Și fruntea de virgină,
Ducînd cu brațul ridicat
Făclia de lumină,
Ca o zeiță va pași
Prin secolii măreți
Într-un cortegiu strălucit
De preoți și poeți!

II

Romulae genti date remque prolemque
et decus omne!
(*Carmen Saeculare*)

Spirîtum Phoebus mihi, Phoebus artem
Carminis, nomenque dedit poetae!
(*Cart. IV, Oda VI* — Horațiu)

Poporu-n gloate adunat
Tăcut stă și smerit
În fața rugului aprins
Al zeului iubit!

Quindecemvirii cei bătrîni
Boi albi jertfesc, pe rînd,
Asupra Romei, protector,
Pe Apollon chemînd
Cu crengi de dafin și măslin
Romana tinerime,
Băieți și fete stau în chor
Departate de mulțime;
Horațiu, maestrul poet,
În fruntea lor apare
Ținînd cu lira-i ritmul sfînt
Cîntării Seculare.
Cu dorul neamului latin
De veșnice măriri,
El poartă pin' la zei în cer
A patriei meniri!
Poetul, suflet aripat,
În falnicul său zbor
Le-a închinat pămîntu-ntreg
Dînd Roma-n grija lor!...
Acum Pontifii credincioși
Din templu se coboară
Și lingă Tibru pe Terent
Mistrețu il omoară;
Apoi îngroapă în adînc
Al jertfelor altar,
Ca să rămînă drept prinos
La alt joc secular!...
Din umbra leagănelor vechi
Pierdute în povești,
Popoarele s-au ridicat
Pe treptele lumesti,
Brăzdîndu-și largă calea lor
Prin dalbe viteji,
La glasul viu și bărbătesc
Al mindrei Poezii!
În cerc de Regi și de Eroi,
Poeții merg cu fală,
Sunînd l-a nemuririi porți
Cîntarea triumfală
Acelor fapte omenesti
Ce stau strălucitoare,

Înscrise-n cartea de oțel
A vremii viitoare!
Sunt fericiți acei ce au
Menire pe pământ
De-a înălța pină la cer
O lume c-un cuvânt;
Ah! dar menire n-a mai stat
O alta făr' de preț
Decit a celui fericit
Maestru cîntăreț,
Ce, ca poetul strămoșesc,
Prin falnica-i cîntare
Sărbătorit-a cu noroc
A Țării înălțare.
Și închinind-o pentru veci
L-ai Libertății Zei,
Cu vitejia-i buciună
Măreț destinul ei!

*

De mult trecut-a faima ta
De-al țărilor hotar,
Cum a trecut pe-al vîrstei zbor
Și imnul secular;
De lîngă Mare pin' la Prut
Din Tisa în Ceahlău
Răsună-n piepturi românești
Duios cîntecul tău,
Precum în Roma, la Sabini
Și la Lucani și-n Lațiu
Gingașă-odată răsuna
Cîntarea lui Horațiu!
Iar Doinele-ți pline de dor,
Zmălțatele Pastele
Și strălucitele Povești
Au pus cununi de stele
Pe fruntea-ți largă de poet,
Pe care-n zi de Mai
Ursita descîntînd sădi
Un farmec rupt din rai.
De-atuncea dulcele tău vers
Mai tînăr și mai blind,

E purtător de mingăieri
În suflete intrînd;
De-atunci în jurul tău cu drag
Rămîn toți în uimire
Și ascultîndu-te iubesc,
Și cred în fericire.

.....
Iar voi, cununi de raze vii,
De dafin și maslin
Trimiteti, Muze din Olimp,
Poetului latin!

Constantinopole, 1883, martie

AD POETAM

155299
De cînd te-ai făcut prieten cu Inachus, cămătarul,
Cu Nycandru de la Rhodos, vînzătorul de copii,
Cu Rutillus istrionul și cu Gellion barbarul,
Pe la mine se-mplinește anul de cînd nu mai vii.
Îmbrăcat în piei de vită, ras pe cap și dat pe pele
Cu uleiuri și vopsele, alergi nopțile cu ei.
Spargeți ușile, vă bateți... din adîncul casei mele
S-aud deseori cu groază țipetele de femei!
N-ai rușine, tu om tînăr, tu poet cu mare vază,
Legănat de sinuri albe și iubit așa cum ești
Să-ți lași inima, mindria și talentul tău să cază
În ispite-atit de proaste! Ce-ți lipsește? Ce dorești?
Dintr-o margine la alta Roma-ntreagă cu mirare
Te privește cum te zbuciumi ca un suflet chinuit,
Toată lumea se întrebă ce-i această desperare,
Pentru ce și pentru cine? ori poetu-a-nebunit?
Tu, care iubeai amicii nobili și cu voie bună
Le dădeai vinul de frunte și cîntările-ntr-ales;
Azi prietenii ți-s haita rușinoasă și nebună
Care cîntă desfrînarea și beau vin grecesc și dres.
Tu, poetul tinereței și-al femeilor frumoase
Unde-ți e lira de aur cu divine melodii?

Ia-ți avintul de-altădată, Muzele sunt priincioase
Și dă zbor din nou duioasei, blindei tale poezii!

Numai nu te du la circuri și la băile Tarquine,
Nici te mai tiri prin tinda curtizanelor grecești;
Oare Chea săltăreață mai frumoasă-i decât mine?
Și pe Saga cea roșcată mai cu foc poți s-o iubești?

Tyndaris, pribeaga fată care cîntă la ospete,
Și bachante ca Myrrhina și ca Phillis te-au învins?
Ori ai lui Lysipp ochi galeși ș-a lui Myon tinerețe
Ca un vifor de urgie în prăpastie te-a împins?

Pentru astfel de ființe perfide, înjosorate,
Vei zdrobi tu făr' de milă tot ce-ți e pe lume drag
Și-a ta inimă, comoară de simțiri inflăcărate,
Au vei arunca-o jertfă pe al patimelor prag?

Nu, poete, nu, iubite! o mai falnică menire
Ți-au tors Parcele pe firul lor fatal și minunat;
Nebunia-i trecătoare, scutură de lingezi
Capul tău ce cu verzi lauri e de Faimă-ncununat!

Vino iar, vin' lingă mine, știi că pentru tine-s slabă,
Te iert azi ca-ntotdeauna, oare pot a nu ierta?
Ai uitat orele scumpe, le-ai uitat, ah, prea degrabă
Fericirea mea se pare c-a perit cu lipsa ta.

Sub porticul lui Agrippa ne-om plimba iar
mină-n-mină,

În quadrigiu vom străbate calea Appia și-n For,
Voi ca-n templul lui Apollon în uimire să rămînă
Lumea și la Capitoliu să fii dus iar de popor!

Vin, tricliniul albastru cu luminele aprinse
Te așteaptă, gingaș oaspe, cu odoare și cu flori,
Masa-i plină de bucate, amforele stau întinse
Și-am dat azi o hecatombă zeilor îndurători!

În odaia de culcare așezat-am, cum îți place,
Pat de perini de mătase pe o piele grea de leu,
Pe altarul zeei Veneri ard parfumuri și ți-oi face
Căpătii întreaga noapte brațul, sinul, trupul meu!

Despletit părul meu galben îl voi răsfirea în unde
Peste umeri, ca în vremea cînd cu dinsul te jucai,
În tunica-mi desfăcută abia s-or putea ascunde
Tainele ce cu nesațiu altădată sărutai!

Și ca-n primăvara vieții și-a iubirii noastre sfinte
Pe genunchii tăi culcată asculta-voi lira ta

Însoțind cu măiestrie tot acele dulci cuvinte
Ce-mi dădeau fiori de doruri și cu tine voi cînta.

.....

Vino dar, vin' lingă mine, știi că pentru tine-s slabă.
Te iert azi ca-ntotdeauna, oare pot a nu ierta?
Ai uitat orele scumpe, le-ai uitat, ah! prea degrabă,
Fericirea mea se pare c-a perit cu lipsa ta.

1890, noiembrie

BASM JAPONEZ

Fo-lie!

La Ketto, pe malul mării, e palatul ei de vară.
Stilpi de marmură albastră, cu larg creștet înflorit
Sprijină acoperișul cel de porțelană rară
Zugrăvit în mii de fețe și cu virful ascuțit.

Lingă uși de lemn de thuya stau, ca streje credincioase,
Nalți balauri de aramă, zei de fildeș indieni
În rotunduri de ferestre zboară păsărici sfioase
Și pe straturi de verdeață, doar-me-un cird de pelicani.

Ca mănuchiuri de beteală, ca șiraguri de mărgele
Pe balcoane și pe ziduri stau lianele subțiri;
Ale chioscului de trestii lungi și sprintene zăbrele
Sunt cu lobelii incinse și cu galbeni trandafiri.

Peste tot răcoare, umbră, flori și ierburi parfumate.
În bazinurile albe, pești cu solzii aurii
Se răsfață la lumină, printre foi de nufăr late,
Violenind pe cocostirecul ce-i privește cu ochi vii.

Valul crainic de ispită, pe molateca-i cărare
Din adincul depărtării vine ne-necetat la mal
Aducind în pept suspine și pe sin mărgăritare
Căci e îndrăgit Oceanul de copila lui Natal.

Pentru ea în fapt de ziuă mantă purpurie-și pune
Mindru-ncununându-și fruntea cu un curcubeu de foc;
El, cu glas de vijelie suferințele își spune,
Pentru placul ei furtuna o astimpără pe loc!

Sub umbrelă aurită de mătase vișinie,
Iată că Fo-fo coboară scara cea de mozaic
Ușurică, mlădioasă, cu cosița castanie,
Cu ochi verzi și piciorușul în coturu înalt și mic.

Brațul ei rotund, sub haina largă și cu flori țesută,
Se desprinde alb și rumen, rezemat pe șoldul drept,
Și cum iese ea din umbră, cingătoarea-i desfăcută,
Se zăresc, ca două aripi, valurile de la pept.

Benghiuri două-i rid în față, altul stă ascuns sub gură!
— Mușcături de fluturi gingași pe o floare de cireși —
Și așa duios zimbește feciorelnica făptură
Când de dragoste îi cîntă grangurii din teii deși!

„Copiliță, cite doruri pe cărarea ta se-nclină,
Cite visuri fericite împrejurul tău s-ascund!
Dar tu treci senină, vie, ca o rază de lumină,
Numai gândul tău străbate orizontul cel profund!

Pentru ce culcată-n iarbă într-amurg, întotdeauna
Asfințitul cel de soare îl petreci cu ochi geloși;
Pentru ce în miez de noapte tremurind aștepți tu luna
Și suspini când vintul trece printre negrii chiparoși?

Pe Natal, al tău părinte, cufundat în vechi volume
Singuratec cu trecutul îl lași tainic veghetor!
Tu crescută-n foc de soare, tu podoabă pentru lume
Tu ce porți comori în suflet de nemărginit amor.

Vino, vin' la mine în brațe, nimenea n-o să ne știe,
Cu nori groși acoperi-voi fața cerului senin
Și voi răsturna pământul, de-o vrea calea să ne ție,
Îmi vei fi împărăteasă, vin'la mine-n brațe, vin'!“

Astfel murmură Oceanul sărutînd-o pe picioare;
Tron măreț tăind în valuri aplecate pin'la ea
Și Fo-fo sta nemișcată cu privirea visătoare
Ascultînd uimită glasul care-n inimă-i șoptea.

„Tu ești, tu! te simt în mine, lingă sinul tău veni-voi!
Din pustiul despărțirii desperat acum mă chemi.
Pe prundișul cel de spume urmele-ți descoperi-voi
Voi fi roaba ta, iubite, dus în negură de vremi!“

Și se afundă în marea unde dragul ei perise!...
Umbreluța de mătase numai i-a rămas pe mal.
Pe volumuri mucezite bonzul veșted adormise
Liliacul șovăielnic stinse lampa lui Natal!

NOAPTE DE CRĂCIUN

Lui Iacob Negruzzi.

Ninge, de trei zile ninge!
..... Grabnicii fulgi de zăpadă,
Scărmănați ca dintr-un caier și dați viscolului pradă,
Se împrăștie în zare deși, cu zborul tremurat,
Așternînd covoare albe iernii, fată de-mpărat
Care alătura cu Crivăț a pornit din miazănoapte

Pe-ale Primăverei țărături, unde-s flori și poame coapte,
 Să-și dureze cuib mireasa celui mai puternic Crai,
 Pentru lunile de miere! Leagăn dulce într-un rai!
 — Cînd la-ntemeierea lumii, spun poveștile bătrîne,
 Din misteriosul Chaos încă legile stăpîne
 Nu-și luase intrupare, nici atotputernicii
 Și pluteau fără de cîrmă năzdrăvanele stihii,
 Iarna, tinără fecioară, sfiicioasă, simțitoare,
 Fără voia ei vrăjită îndrăgi pe mîndrul soare,
 Și-i ceru, de-atunci amorul neștiind de-mpiedicări,
 Cu priviri înduioșate, cu zimbiri și cu oftări,
 Să se plece lui soție și tovarășă de viață,
 El izvorul de căldură, ea prăpastia de gheață!
 Dar temeurile firii, cumpănind al lor avînt,
 Hărăzi domnia iernei, pătimașului pămînt,
 Searbădă și mohorită, iar pe bolta cea senină,
 Soarele rămase singur purtătorul de lumină,
 De-atunci ea cu suflet cainic urmărește nencetat
 Razele ce pin' la dînsa calde-n veci nu mai străbat
 Și-n ardoarea-i nempăcată de-a-l putea cîndva atinge.
 Către miazăzi cu soare tot mereu calea-și împinge.
 Ah! și nu e chin mai aprig, nu-i avînt mai nebusesc
 Decît cele ce frămîntă inimile cînd iubesc!
 Iată falnică pășește curtea ei împărătească
 Se cutremură văzduhul, geme lumea pămîntească!
 Vîntul Crainic merge-n fruntea tuturor din corn sunînd
 Și stindardul cel de gheață sclipitor desfășurînd.
 După el vin Cavalerii Frigului, o ceată mare,
 Vijelia despletită și Virtejul crunt călare;
 Îmbrăcat cu cinci cojoace uscățiv și girbovit,
 Gerul clătinîndu-și capul, cu pas greu și zăbovit,
 Sprijinîndu-se pe-o cîrjă, prefăcut în juru-i cată;
 El încremenește-n pepturi cu suflarea-i înghețată
 Inimile și în taină ochii lui de dor coprînși,
 Pe obraze de copile răsădesc bujori aprînși.
 Iată Lapovița slută, deșirată, ciuruită,
 Și Ninsoarea-n blana albă cu peruca pudruită,
 Iată maestrul de danțuri, mult șăgalnicul Polei
 Mare-nchinător de idoli, nestatornic și holtei.
 Ridicatu-s-au din baltă Ceată vinătă, ploioasă,
 Negurile încruntate tirînd coama lor soioasă,
 Iar sub mantia de nouri grămădiți pe-al bolții fund,
 Soarele, nemărginirea și cu stelele s-ascund!

Munții și-au plecat genunchii, apele stau ferecate,
 Văile umflîndu-și sinul cu cîmpile-s legate,
 Pletele pădurii smulse fac prielnic așternut,
 Peste țări, peste hotare oblu drum neabătut,
 Din sălbatica pustie pin' la marea cea blajină,
 Căci pe neted și pe moale numai calcă o Regină?
 Iat-o palidă, bălană, cu ochi mari scinteietori
 Și cu fruntea-mpodobită de mîrgăritar și flori,
 Într-o sanie de aur, ca o lebedă ușoară,
 Patru cerbi cu stele-n coarne inhămați ca gîndul zboară,
 Răzemată-n cot alene surîzînd vorbește Ea
 Crivățului, nalt, în zale de oțel, infipt în șea.
 Calu-i șarg cu pept de vultur și cu aripi la copite
 Șuierînd despică tînda aerului. Repezite
 După dînsul se alungă viforoasele ordii
 De nuntași și de tovarăși iernei în călătorii!

.....
 Trece zgomotos alaiul răspîndind înfiorare!
 Corbii, vâl de întuneric, îl urmează-n depărtare;
 În adîncul cel de codri se aude cînd și cînd
 Haita lupilor flămîndă și prădalnică urlînd
 Și pustietatea albă ca un briu pămîntu-ncinge,
 Tot mai tristă și mai largă!
 Ninge, de trei zile ninge!

24 decembrie 1893, București

ÎMPĂRATUL ȘOARECILOR

(BASM)

Doamnei Maria I. Cantacuzino.

În vremurile de demult
 Urzite de povești,
 Cînd dobitoacele vorbeau
 Cu glasuri omenești,
 Un șoarice avea un șoricel

Pe care, ca un bun părinte,
Dorea să-l vadă, mai nainte
De-a-nchide ochii, fericit
Și fericirea pentru el
Sta în a fi căsătorit.
Dar cum era el împărat
Al șoarecilor și la ei
Era un lucru-nvederat
Că prințisorii-șoricei,
Cind ar fi buni de însurat,
Să nu ia fata nimănu
În lume, decît pe a cui
E mai puternic și mai mare,
Și cum credea, fudul din fire,
— Iar fudulia n-are
Mărginire —
Că alta n-ar avea chemare
Să se-nsoțească cu odrasla lui,
La soare merse în pețit
Zicîndu-i: „Altul mai slăvit
Și mai puternic decît tine nu-i!“
Dar soarele, zîbind ușor,
Grăi: „Acela nu sunt eu,
Căci e destul în dreptul meu
Să treacă un biet nor,
Că să mă-ntunece desăvîrșit“.
Atunci la nor se duse și-i ceru
Pe fiică-sa, cu chip că: „Dacă tu
Un soare să întuneci poți,
Tu ești mai tare decît toți“.
„Vai! zise norul mohorit,
Te-nșeli, căci vîntul cel mai mic
Mă-mprăștie numaidecît“.
„Deci vîntu-n lume-i mai voinic...!“
Bătrînul șorice gîndi
Și sigur că de-acum dorința
I se va izbîndi,
Ușor, cu pașii lui mărunți,
Grăbi spre creștetul de munți
Pe care-și avea vîntul locuința.

În jurul lui se clătina făptura!
De vuiet și de frămîntare
Văzduhul fierbe-n depărtare
Și urlă crivățul cit îi ia gura!
Pînă-n rărunchi înfiorat,
Din cale totuși nu s-abate
Și iată-l că la poartă bate
Și cere vorbă la-împărat...
Bătrînul Vînt, cu barba albă,
Întins pe tronu-i de argint,
Stătea, jucîndu-se cu-o salbă
De boabe mari de mîrgărint.
Cum îl văzu, poruncitor
Îl întrebă: „Ce vrei? ce cați?
Zi iute!...“
„Nu vă supărați,
Că am venit ca pețitor“,
Răspunse el cu glas tîhnit,
— Ca și cum n-ar fi fost zdrobit
De drum și mai ales de frică —
Și-i zise-apoi ce-avea să-i zică
„Ha! ha! ha! ha!...“, bătrînul Vînt
Zbucni de ris... „Frumos cuvînt!...
Și-atîta cale ai făcut
Și-atîta vreme ai pierdut,
Să vii aicea să mi-l spui?!...
N-aș fi dat fata nimănu,
Dar ți-aș fi dat-o poate ție,
Dac-aș fi fost, precum socoți,
Eu, cel mai tare, dintre toți,
Căci pot în lume tari să fie!
Ia uită-te colo, pe stîncă,
Vezi tu castelul cel fălos?...
De-atîția ani lupt să-l dau jos
Și n-am ajuns să-l elatin încă.
Acolo-ți dai peste noroc;
Căci negreșit în el trăiește
Puterea cea covîrșitoare,
Ce pururea-și va bate joc
De nor, de mine și de soare,
Pe fata lui mergi de-o pețește!“...

În socoteli nedumirit
Sârmanul șoarice, acum
Din nou își caută de drum.
Greoi-i-e mersul și rărit,
De teamă să nu-și bată iar
Picior și gură în zadar.
Ajunge, în sfârșit, ca vai de el,
În fața mîndrului castel,
A cărui frunte-o ascundea
Albastra cerului perdea.
Acolo umblă, strigă, cere,
Dar întuneric și tăcere
Întîmpină peste tot locul.
„Grozav am nimerit norocul
Aici!...” își zise supărat.
Un fulger însă-a scăpărat
Și-n pragul-nalt i se arată
O fată tină, o zină,
Cu o făclie-aprinsă-n mină,
Pe care-o poartă-n sus și-n jos
Cătînd cu voce tremurată;
„Oh! vino! vino! Făt-Frumos,
Dezleagă-mă de jurămint,
Mă scoate din acest mormînt
Și dă-mi iar zilele senine
Ce-aștept de cînd te-aștept pe tine!...”

Sârmanul șoarice uimit
De năzdrăvana-nfățișare,
Pe prag în fața fetei sare
Și-n două labe sprijinit
Grăiește: „Bine te-am găsit!
Eu sunt un călător străin
Ce din afund de lume vin,
Întru-implinirea unui dor
Și-am fost la soare și la nor
Și de la nor am fost la vînt;
Dar toți mi-au spus că ei nu sunt
Cei mai puternici pe pămînt,
Pe fiul meu ca să-l însor,
Cum vream, c-o fată de-ale lor;
Așa că vîntul m-a trimis,

Înfiriparea ăstui vis,
Pe-atît de scump cit de semeț,
S-o cer castelului măreț
Ce-n lume singur neclintit
Puterii lui s-a-mpotrivit!“...
Iar șoaricele, cit grăia,
Copila galeș o privea,
Simțînd că inima-i bătea
Mai iute și că... gingăvea...
Dar în castel cînd pătrundea,
Pășînd mereu alătura,
Cu capu-n sus se fudulea;
Căci fata mina o-ntindea
Zburlitul păr i-l netezea
Și cu glas molcom îi vorbea...

Așa mergînd suit-au scări,
Prin bolți de marmor la intrări,
Încet, încet, au străbătut
Împodobitele cămări;
Cu policandre prinse-n grinzi,
Ori cu pereții de oglinzi,
Ce umbra te-ndemneau să-ți prinzi,
Și ca printr-un ascuns „făcut“,
În tot coprinsul s-au văzut
Deodată scinteind lumini
Și flori și păsări în grădini,
Iar pomii verzi de roade plini,
Și s-auzeau cîntări sunînd,
Piraie dulce murmurînd;
Chiar cerul pătrundea mai blind
Prin poleitele ferești,
Odoarelor împărătești
Și armelor vechi vitejești,
Aievea parcă viață dînd!...
Și dusu-s-au mereu, s-au dus
Pin' la cămara cea de sus,
Din virful naltului castel
Cu porți și ziduri de oțel,
Acolo grabnic i-a făcut,
De catifea, un așternut
La cap cu perine de fir,

Ca pentr-un nobil musafir
Și i-a adus bogat ospăț
Cu demincări de mare preț
Și cu vinațuri pe porunci;
Căci șoarecii de pe atunci,
Precum poveștile ne spun,
Iubeau paharul cu vin bun.

Deci zile-acum de trei ori trei
Erau, de cînd cu mina ei
Copila singură-l slujea,
Îl dezmierda și-l cocolea,
Încît nici el nu-nțelegea
De ce atita-l îngrijea;
Iar gura cînd o deschidea
S-o-ntrebe, ea îl mîngîia
Zicîndu-i: „Taci! nu mai vorbi!
Mai mult ființa nu-mi robi
Cu graiul tău de farmec plin;
Ci pleacă-ți capul pe-al meu sin.
Să simți bătăile din pept,
Ce m-au muncit de cînd te-aștept!
Și-acum destul te-ai prefăcut,
Aruncă-ți haina de-mprumut
O, mirele meu dragăstos!
Te schimbă iar în Făt-Frumos,
Ucide zmeul fioros,
Ce viața mi-a încătușat
De cînd mireasă m-ai lăsat
În ziua nunței, și-ai plecat,
Legîndu-mă cu jurămînt,
Cu nimeni altul pe pămînt
Să nu dau ochi, căci ei nu sunt
Decît ai tăi și lucru-i sfînt!...
Zadarnic dar nu mă munci,
Nici mă cerca, nici mai minți;
Ci smulge-ți haina de-mprumut,
Că prea destul te-ai prefăcut!...”

Săracul șoarece uimit
De-așa cuvînt nesăbuit,

Stetea biet și se chibzuia
Că ce-ar fi de făcut cu ea
Să nu mai creadă ce credea.
Pîndînd deci ceasul potrivit
Prilejului pentru vorbit,
Îi spuse cu-nțeleptu-i rost;
El cine e și de ce-a fost
De un firesc îndemn împins
Să bată-al lumilor coprîns,
Umblînd, cum umblă, în pețit
Apoi, pe barba-i de împărat,
Cu dinadînsul i-a jurat,
Că e bătrîn, că e-nsurat
Și de hatîrul nimănu
Nu-și schimbă el pe baba lui!...
Dar în deșert se străduia,
Din rătăcitele-i păreri
S-o poată strămuta un pic;
Căci doar e lucru hotărit:
Femeilor cu cît le ceri
Să-și vie-n fire, cu atît
Își fac mai tare de urit; —
Așa că-ndărăptnată vrea
Cu zorul de bărbat să-l ia
Și-ncolo nu mai vrea nimic!...

Primejdia era deci mare.
Întimplă-se ce s-o întimpla,
În fugă numai își afla
El singur mijloc de scăpare,
De-aceea frămîntat de gînd,
Să-și facă drum cît mai curînd,
Se răsucea, se învîrtea
Nehotărit pe und' s-o ia;
Pe zidul de oțel lucios,
Ori, cum era el sfîcios,
Prin albia unui uluc,
Pe unde apele se duc
Atît de lesne pînă jos?...
Căci prin-năuntru nu-ndrăznea,
De frica fetei ce stătea
La ușa lui și privighea...

Așa-ntr-o noapte, hotărît
De-un strop de vin, s-a coborît
Din creștetul văzduhului,
Prin albia ulucului
Și s-a tot dus pe drum rotund.
Mereu, mereu, tot mai afund.
Până-n prăpăstiile-adinci
A temelilor de stinci,
Pe care falnicul castel,
Cu porți și ziduri de oțel,
De zmei fusese așezat,
În veci de veci nezdruncinat!...

În haos negru și tăcut,
Ca-ntr-un mormint, de viu, căzut
Sta bietul șoarice zdrobit,
De-al deznădejdei aprig chin!
Virtej în minte toate-i vin;
Ce-a fost, ce e și ce-a pierdut
Umblind după zădărnicii
Și-acum asupra-i răzvrătit
Și-ar rupe inima-n fișii,
Căci inima l-a imboldit
Să fac-atitea nebunii!...
Dar jalei inșeși pui hotar
Cînd foamea pîtecile-ți pișcă
Și simți că-n tine orice mișcă,
Flămînd, se mișcă în zadar!
Așa, scîrbit de-a fi plecat
Sub crunta lege-a trebuinții,
La un perete, totuși, dinții
Și-i puse-n grab' la rumegat...
Și roade azi, mai roade mini
Și zile-ntregi și săptămîni,
De-al mintuirii dor împins,
Iar dacă rosul îi fu greu
La început, rozînd mereu,
Ce-a fost de ros, pe bolovani
Și pe pereți, cincizeci de ani,
Cît stete-acolo-ntemnițat,
Al temelilor coprîns
Așa de-adînc l-a măcinat

Că vinturile-au răsturnat
Castelul cel nezdruncinat,
Cu focu-i soarele-a topit
Oțelul și s-au risipit
De ploii pereții sclipitori,
Rămași pustii, tînguitori,
Ai bufnițelor adăpost
Și trist mormint, tot cum au fost!...
Și-atunci pornit-a strajnic zvon,
Ca pentru-ntemeieri de tron,
Căci vrînd-nevrînd vîntu-ntețit
Izbinda-n lume i-a vestit
Și toată firea șoricească
Prinse să sărbătorească
Pe strălucitu-i împărat,
Întors de lauri încărcat.
Iar dacă se-ntorcea albit
De suferinți și girbovit,
Pe frunte slava-i strălucă,
Credință-n inimă-aducea;
Că mai puternic pe pămînt,
Din toți cîți cu putere sunt,
Nu-i nimeni altul decît el,
Al șoarecilor împărat,
El care falnicul castel
De nori, de soare și de vînt,
În veci de veci nezdruncinat,
Cu dinții lui l-a măcinat
Din temelii... și l-a surpat!

Și iată dar că și-a pețit,
Acuma, dintr-un neam vestit
De șoareci albi — din neamul lui —
Mireasa șoricelului;
Și-atît era de încîntat
De nora-sa, că i-a durat
În grabă un măreț palat,
Cu toate cele-mbelșugat;
Apoi cu-mpărătesc alai,
Pornit-a nunta-n zi de mai,
Pe-o pajiște de trandafiri,
Cu oaspeți mari și musafiri

Din cele mai înalte viți,
De crainici înadins poftiți.
Sosit cu carul lui de foc,
Sta soarele-n întâiul loc
Și noru-alătura cu el
În zale negre de oțel;
Iar zefirii, tineri ștregari,
Se prefăcuse-n lăutari,
Să-ntimpine pe nunii mari,
Pe miri, pe socrii și pe frați,
Feciori de crai și împărați,
Din lumea-ntreagă adunați,
Cu rudele și curtea lor,
Și mai la urma tuturor
Prostimea multului popor,
Curgînd șiroi de pe cărări
Cu chiote și cu cîntări!...
Și peste nouă mări și țări,
Ca fără de asemănări,
Din gură-n gură s-au vestit
Minunile de ospătări
De danțuri și de desfătări,
Ce s-au ținut lanț nesfîrșit,
Un an și-o zi, cît au nuntit,
Pin' ce tot vinul s-a sleit
Merindele s-au isprăvit
Și de-atît joc și chefuit
Nuntașii, chiar cei mai viteji,
Abia pe jumătate treji,
Cei mici pe jos, cei mari călări,
Pe-acasă iarăși s-au pornit.

Și ar fi mers doar toate-n plin,
Cu dragoste, cu danț, cu vin,
De nu se-mprăștia cuvînt,
Trimis de la bătrînul vînt,
Că din castelul dărîmat,
Fierosul zmeu, nevătămat
Ieșînd, cu fata a zburat
În zarea depărtărilor
Pe povîrnișul mărilor;
Că-n zbor, nici el nu l-a ajuns

Să-l vadă unde s-a ascuns!...
Așa blestem și nenoroc
Opri chiar nunta-ntreagă-n loc
O clipă, pin' s-au domirît
Ce drum să ia mai nemerit,
Să afle urma zmeului
Pe-ntinderea pămîntului...
Și iată dar c-a trimbițat
Al șoarecilor împărat,
Voinicii de și-a adunat
Și strajnice porunci le-a dat:
Să plece încotro or ști
Și pin' ce zmeul n-or găsi
Și fata nu i-o vor răpi,
Să nu se-ntoarcă înapoi!...
Și au pornit, ca la război,
În cete tot doi cite doi
Și lumea-ntreagă-au cotropit,
Au căutat, au sfredelit
Pămîntul, de la vîrf de stînci
Și pînă-n scorburile-adînci,
Și peste zmeu tot n-au mai dat;
Dar nici nu s-au mai înturnat,
La locul de unde-au plecat!

.....
Și poate că a fost să fie,
Din partea șmecherului vînt,
Vreun vicleșug acel cuvînt,
Pe șoareci din a lor mîndrie
Să-i umilească puțintel;
Căci se muncea cumplit în sine:
Cum de-au făcut niște juvine
Ce n-a putut să facă el!...

1896, aprilie 20, București

SATIRA I

Iară noi, noi, epigonii . . .
(Eminescu)

Fericit acel ce poate fluturatecele gânduri
Din văzduh să le culeagă și-n ispititoare rinduri
Pe hirtie să le-aștearnă, fericit e de trei ori
Cel născut sub ocrotirea Parnasidelor surori,
Care-aprind în suflet focul idealurilor sfinte,
Visurile-nfiripează și dau aripi la cuvinte!
Fericți, căci în coprinsul caldelor inchipuiri
Tainele n-au țărmi sălbateci, nici simțirile-ngrădiri,
Ochiul viu, ca o comoară, toate razele le-adună,
Bucuria și durerea deopotrivă-n pept răsună;
Iar de dragoste încinsă inima duios săltind
Harfa gingaș o atinge și-și ia zbor la cer cîntînd!

Poezie! Poezie! limbă cu suflări divine
Dăruită omenirei frumuseței s-o închine,
Tu ai fost al lumii simbol de sublime năzuinți,
Treapta mindră de-nălțare, temelie de credinți,
Tu ești glasul de izbîndă cea de gloriei purtătoare,
Tu ești preoteasa jertfei și atotmingietoare;
Ție-ți datoresc viața neamurile pămîntești
Ce zăceau pierdute în noaptea neguroaselor povești,
Pentru tine primăvara este sărbătoarea Fierei,
Zilele sunt flori de aur, luna-i candela iubirei
Și la poarta nemuririi, sora vecinicilor vremi,
Pe martiri și pe luceferi tu-i alegi și tu îi chemi!

Voi, care-ați primit din ceruri mindrul dar de a pătrunde
În adîncurile-n care Adevărul se ascunde
Și cu gingașa simțire și cu viersul răpitor

Îl meniți ca să răsară strălucit și roditor;
Voi pe calea-nțelepciunii aveți nobila chemare
Faptelor și judecăței să dați cumpăt și-n dreptare
Și din luptele-nvrăjbite de idei să faceți legi!
Răzvrățiții contra soartei, cei sârmani și cei pribegi
De la voi așteaptă mana sfatului de mîntuire,
Voi să prilejiți îndemnul pildelor de-ngăduire! . . .
Nu vedeți cum pretutîndeni, frămîntate de nevoi,
Patimele-ncep să sune trimbițele de război?

Veacul girbov sub povara cuceririlor pășeste
Spre vecie și din culmea anilor ne dezvălește
Plaiuri nouă mai mănoase cu mai tinere-aurori!
Înainte! trageți brazda, geniali învățători,
Căci de la izvorul zilei pîn' la zdrobul de țărînă
Cugetarea voastră pururi peste toate e stăpînă!
Filosofi, fruntași ai lumii, ale voastre cercetări
Ea le mîină către țeluri de statornice cărări,
Călăuză cu stea-n frunte numai ea vă poate spune
Cîtă viață și lumină e-ntr-un bulgăr de cărbune,
Și la glasul ei s-adună, zvinturate năluciri,
Clipele trăitei vîrste, roiul scump de amintiri!

Dar m-am rătăcit cu totul! Lirica infierbîntare
Către sfere prea înalte și-a luat avînt prea mare
Muze, fiți cu-ngăduire, dați-mă iar pe pămînt,
Nu mai pot să vă țin hangul, m-ați lăsat făr' de cuvînt.
Despre voi n-am a mă plînge, ați fost foarte drăgălașe:
M-ați urcat pe brațe-n nouri la cereștile locașe,
M-ați hrănit cu miere albă și nectar mi-ați dat să beau
Împletind pe frunte-mi raze smulse dintr-un curcubeu
Și mi-ați pus în mîină lira și-am cîntat . . . mi-e și rușine
Să vă spun c-asemeni lucruri nu-s făcute pentru mine.
E măreț să ai de-a face în Olimp numai cu zei,
Însă mi-e mai îndemînă jos cu nevoiași de-ai mei.

Deci scăpînd de straja ce mi se punea la gură
Pot vorbi și fără multe forme de literatură
Pot să zic că nu e altul pe deplin mai fericit,
Dintre lucrătorii minții, decît cel ce-i tipărit.

Tipărit! cuvint de vrajă, talisman, comoară plină
De nenumărate bunuri, zare largă și senină
Unde dorurile toate, cite dorm ori încolțesc,
Într-o inimă-nfocată, cu noroc se oglindesc.
Tipărit!... citit!... celebru!... Glorie, avere, nume!...
Ah! ce binecuvântare mai e și tiparu-n lume!
Ar dispărea omenirea și pământu-n loc ar sta
Dacă pentru-atîtea scrieri editori n-ar exista!...

Și curg cărțile ca unda și potopul nu-ncetează!
Mințile vuiesc de trudă iar condeiele lucrează.
Multe-n fața apei cată plutitoare în zadar
Și-n bolboacele uitării cite iarăși nu dispar?!...
Ca să dăinuiască-o carte nu-i destul să fie scrisă
Orîșicum de orîșicine. În materia închisă
Între cele două scoarțe negreșit că nu-i destul
Să găsești că din pruncie de viață e sătul,
Că robit de doi ochi galeși domnul Z. de dor se perde;
Una după lux aleargă, alta după frunză verde,
Pesimism, nevropatie, decadentă... mai știu eu?...
Toate spuse într-o limbă doar s-o ierte Dumnezeu!
Dar aud: „așa-i curentul, sunt probleme sociale,
Studii sufletești...” Se poate, studii, însă triviale,
Analize vagi și sterpe fără de nici un interes;
Putrigai ascuns în trupul cîrpăcit și dat cu dres!
„Noi am rupt tradițiunea teoriei doctrinare
— Se mai zice — școala nouă simbole și dogme n-are,
Liberă-n discuțiunea ca și-n cercetarea ei,
Luptă deci cu nouă forțe pentr-un nou strat de idei!“
Prea-ndrăzneată e îngîmfarea! Aste nouă-nvățăminte
N-au ieșit din capul vostru plin de zgomot de cuvinte.
Din plămada-vă de creieri nu mai scoateți voi nimic
Decît proaste imitații după vreun străin tipic!

Și de-ar fi atîta numai!... Dar luîndu-vă-nsușirea
De-a fi Prodromii luminei și-a ne face fericirea
Cu producerile voastre, vai! cit rău pricinuiți!
Germenele îndoielei și-al dezgustului sădiți
În acel ce vă citește ori la teatru vă ascultă,

Searbăda-ndeletnicire n-are însă vlagă multă,
De aceea lumea-și cată mulțumirea-ntr-alte părți
Și se dă, ca tineretul, pradă jocului de cărți.
De aceea mor de foame dramaturgii și poeții
Și de nu găsesc vreun mijloc ca să-și ducă greul vieții,
Vreo catedră, sau o leafă undeva, ușor ajung
Să mănînce dintr-un taler cu Canillie cel lung!

Cîntăreți ai vremii noastre, epigoni, a voastră-i vina!
Voi, în loc să fiți făclia ce-și împrăstie lumina
Binefăcătoare-n calea omenirii, ați aprins
Ici și colo un tăciune fumegos, ce-aproape stins
Pîlpîie-n minile voastre și cu flacăra-i galbie
De-abia vă răsfrînge umbra girbovă și străvezie!
Din obșteasca suferință, din al dorului avînt
Ce simțiți și ce-nțelegeți voi?... Ce sunteți pe pămînt,
Dacă inima și mintea nu vă saltă din mulțime,
Decît lăutari de vorbe și vînturători de rime?!...
Și ce-mi pasă că e vesel ori e trist ce ne cîntați
Cînd în voi n-aveți virtute sufletul să ni-l mișcați!

Mergeți dară de vă prindeți cu nevoia-n luptă dreaptă
Și-a experienței scară o urcați treaptă cu treaptă,
Pîn' ce vi se vor preface bolnăvitele simțiri
Și pe frunte s-or așterne pături nouă de gîndiri
Sănătoase și tihnite, iar în pept vă vor străbate
Razele credinții blinde cu îndemnuri preacurate.
Ș-atunci încordați iar lira, prindeți visurile-n zbor,
Răspîndiți în jurul vostru farmecul mingăietor
Al cîntării, fiți izvorul dătător de-nsuflețire
Și zdrobind vechiul jertfelnic pingărit de amăgire,
Bucurați-vă de viață, răsădiți speranță-n noi,
Pătimiți, ca să se simtă că trăiește lumea-n voi!

Je consens qu'une femme ait des clartés de tout
 Mais je ne lui veux point la passion choquante.
 De se rendre savante afin d'être savante...
 ... Il n'est pas bien honnête et pour beaucoup de causes
 Qu'une femme étudie et sache tant de choses!
 Former aux bonnes mœurs l'esprit de ses enfants
 Faire aller son ménage, avoir l'oeil sur ses gens
 Et régler la dépense avec économie
 Doit être son étude et sa philosophie!

(Acte I. Sc. III — Acte II. Sc. VII,

Les femmes savantes — Molière)

Draga mea, înțelepciunea n-o mai căuta prin cărți,
 Îndreptează-ți cercetarea ageră și-n alte părți.
 Împrejurul tău făptura cu comorile-i deschise
 Te îndeamnă să te bucuri — lasă tomurile scrise
 Celor triști ori singurateci, învățaților moșnegi,
 Căci din filele lor, poate, multe nici că le-nțelegi!
 Pentru ce pribeaga-ți minte pe cărările științei
 Idealuri vagi s-alunge, dacă rodul năzuinței
 Și-al strădănuirii tale, răsădit ca-ntr-un pustiu,
 Rămînea-va steip de-a pururi, și din furnicarul viu
 De idei și de icone, care sufletu-ți robește,
 Mîngîierea sau speranța ce aștepți nu izvorăște.
 Pentru ce cu-ndărăpnare te trudești, din lucruri mici,
 Din nehotărîte clipe rostul vieții să-l despici,
 Cînd hotarul judecății e nemărginit ca firea
 Și tot sus și tot nainte se avîntă omenirea?!

E destul că-n lungă veghe nopțile le-ai petrecut
 Și pe fruntea ta senină grijile s-au abătut
 Ca un stol de pasări negre; e destul că gura ta
 Rumenă, ce altădată cu grai dulce mă-ncinta,
 Azi cu tonuri măiestrite și cu vorbe-mprumutate
 De prin cărțile străine, rece și cu greutate
 Îmi răspunde — răsfrîngîndu-și buzele de sus în jos,
 Ca să-mi dea a înțelege cit vorbește de frumos;
 În sfîrșit, destul că sufăr eu, văzîndu-te schimbată.
 Parcă n-ai mai fi tu însăși: nici privirea-nduioșată,

Luminînd sub negre gene, nici mișcările cuminți,
 Nici furișele săruturi care mă scoteau din minți...
 Cu obrazul lung și palid, cu perdută căutare,
 O ființă nouă-n locu-ți înaintea mea apare:
 Cu păr scurt și mini pirlite și cu aerul pedant,
 Însă plină de-ngîmfare... Vai de tristul tău amant.

Negreșit, e minunată rivna plină de căldură,
 Care-nsuflește astăzi pe femei la-nvățătură;
 Cu fireștile lui daruri, cu avîntu-i mult isteț,
 Sexul slab curînd va-nfrînge sexul tare și-ndrăzneț
 — El cuceritor de inimi căruia toate se-nchină —
 Prin priceperea-i adîncă și podoaba-i de lumină!...
 Le va fi cu greu, mi-e teamă, de-acum bieților bărbați
 Să mai cîrmuiască lumea, ori să fie ascultați,
 Căci femeile în lupta astei nouă vieți intrate
 Își vor făuri și-acolo drepturi de întietate,
 Pentru-a răsturna trecutul și-a opune pe pămînt
 Libertatea de năravuri, libertății de cuvînt!
 Unde vor ajunge nu știu, dar mîhnit la vatra rece
 Soțul așteptînd soția în zadar vremea-și va trece,
 Iar copiii, făr' de mamă, întîmplării părăsiți,
 Vor umbla pribegi pe drumuri, goi, flămînzi și ofiliți.

Astfel e cînd împotriva firnicilor ei meniri
 O femeie-și leagă viața de străine-ndatoriri
 Și pe cele dimprejuru-i pentru dinsele jertfește!
 — Cînd se surpă temelia casa-ntreagă risipește!
 Și-apoi ce folos avea-vom că veți ști să lămuriiți
 Palimpseste și probleme, sau pe cer să urmăriți
 Mersul stelelor, de pildă, dacă trudnica știință
 Poate să sălbăticească gingașa voastră ființă,
 Dîndu-i gînduri năzdrăvane și dorințe ce-ntețesc,
 Patima de răzvrătire din adîncu-i sufletesc!
 Noi setoși de mîngîiere și de fragedă iubire,
 Oare perde-vom și astă dulce-a vieții-ademenire,
 Daca în ispita-n care ați căzut, se vor zdrobi
 Bunătatea-n peptul vostru și îndemnul de-a iubi?
 Veți pluti atunci în sfere ideale și înalte,
 Poate!... Însă noi bărbații preferim pe celelalte!

Cum? in lume amăgiții nu găsiți că sunt destui,
Că de falsă poleială oamenii-s acum sătui
Și că proletarii cărții cresc neconținut la număr,
De-ncercați cu ei pe-o cale să pășiți umăr la umăr?!
Ca să covârșiți voi golul neștiinței, fără fund,
Unde-atit de multe rele și mizerii se ascund,
Chiar dac-ați atinge culmea cea atotscinteietoare
De eterne adevăruri geniului roditoare,
Vă-nșelați!... Apostolatul printre cei de azi e greu
N-au să aibă-n voi credință cum n-au nici în Dumnezeu
Ș-apoi chiar dac-ați învinge, cite ar putea pricepe
Unde încetează jertfa, datorita unde-ncepe?
Căci sub boldul măgulirii și-al fireștei slăbiciuni,
Voi mai toate sunteți prada trufașei deșertăciuni!
Ah! și nu-i păcat mai dulce și mai voit de bine,
Unui suflet de femeie cum e dragostea de sine.
Și cu toate astea, care e mai nobilă solie,
Pe pământ, decit a voastră?! A fi mamă și soție,
A veghea în jurul nostru, ca un inger păzitor,
Cu blindețe, cu răbdare și cu suflet iubitor,
A ne da înseninarea clipelor de fericire
Și-a lega o viață-ntreagă cu o dornică privire,
Oare nu-s destul de sfinte aste mindre însușiri,
De mai căutați aiurea searbede-ndeletniciri?
Nu-nțelegeți că Natura, cînd a scos lumea din haos,
Ne-a dat nouă lupta vieții, vouă casnicul repaos?
Ce să vă-ncărcați voi mintea cu mulțimi de arguții
Cînd din leagăn și din poale dolofanii de copii,
Vă-ntind brațele lor albe către sinurile pline,
Cînd în casă, sub îndemnul harnicilor gospodine,
Rostul trebilor e spornic și bărbatul obosit
Își găsește patul moale și căminul încălzit?!

Dar copiii cresc și calea vieții li se-ntinde-n față,
Pașii lor, nesiguri încă, au nevoie de povață;
Mama-i va lua de mîină, cu-ngrijire-i va feri
De primejdii și cu pilda-i inima le va-ntări.
Dimprejurul ei, ca roiul, toți luat-ne-am avîntul,
Binecuvîntarea mamei umple de belșug pămîntul,
Sfatul ei în noi tresare, plin de blinde-nțelepciuni,
Ca și sfinta amintire a întîiei rugăciuni
Cruntul strigăt al durerii către dînsa ni se-ndreaptă,

Ea mai cu-nlesnire iartă și cu dor mai mult așteaptă;
Iar pe lume, pentru dînsa, mai iubit și mai frumos
Nu-i nimic decit copilu-i, fie cit de păcătos!
Cine n-a simțit pe frunte lunga mamei sărutare,
Și în ceasuri de urgie n-a găsit o alinare
Lîngă sinul ei, acela nu cunoaște cu ce drag
Și încredere copiii calcă părintescul prag.

Da! pentru copiii voștri, toate darurile minții
Și comorile ce varsă cornul de-aur al științii,
Cu folos și mina largă, toate, să le răspîndiți,
Ca să faceți din ei oameni luminați și fericiți!
Iată țelul către care năzuințele, femeia
Pururea să le înalțe, dacă-ntr-adevăr scinteia
Dătătoare de viață de la dînsa o primim
Și în lume ea sfințește tot ce credem și iubim!
Sufletelor noastre pline de-ndoieli și de amaruri
Dați-le îmbărbătare și-ale bucuriei haruri!
Înstrunați duioasa liră, curcubeielor cerești
Smulgeți raze și vopsele, calea vieții omenești
S-o împodobiți, căldura artei binefăcătoare
Ne-o împărtășiți voioase... Numai astfel roditoare
Vă va fi învățătura și-ale voastre străduinți
Vor putea să făurească buni copii din buni părinți!

Deci, frumoșii ochi întoarceți, dragă, iarăși către mine,
În prăpastie aruncă-ți cărțile celea haine.
Fericirea cuib nu-și face între mucedde hîrtii!...
Să ne bucurăm de soare, de pîraie, de cîmpii!
Gingașă pășește-mi pragul, vom începe-o viață nouă,
Vino! lasă să-ți atirne rochia ușoară-n rouă,
Și pe părul tău cel negru pune-ți roșii trandafiri,
Cîntă, rizi căci veselie șterge negrile-amintiri.
Ah! cu cit mi-erai mai dragă cînd în alb investmintată,
Alergai cu mine-alături după fluturi altădată;
Îmi păreai a fi o zină, furișată din povești,
Ca să-mi torci zile de aur, să mă-ncînți, să mă iubești,
Nu să stai ca azi departe, cu zăvoarele închise,
Rece și posomorită! .....

..... Lasă tomurile scrise
Celor triști și singuratici, învățaților moșnegi,
Căci din filele lor, poate, multe nici că le-nțelegi!

1894, octombrie 5, București

SATIRA V

(CARMEN AMOEBEUM)

Tantae molis erat!...
(Virgilius)

DAN

Bună-ziuă!

DINU

Bună vremea! Ce mai faci? Prin ce-ntimplare
Azi ești liber? Nu-i primire nicăieri în lumea mare,
Fluturașule?

DAN

Ba este, dar începe-a-mi fi urit
Și cu dinsele.

DINU

De aceea ești așa posomorit?!
Tinere, ai vreo ispită, ori vreo taină sufletească
Ce te zbuciumă.

DAN

Nimica. Așa-i fața mea firească.
Am venit să stăm de vorbă, dacă vrei...

DINU

Prea bucuros.
Mai întâi, fă o țigară...

DAN

Mulțumesc.

DINU

Apoi, șezi jos!

Ai cetit, fără-ndoială, dumneata care cetești
Și cunoști tot ce se scrie și se face-n București,
Un frumos volum de versuri apărut luna trecută?
Pîn-acuma despre dînsul n-am văzut încă făcută
Nici o critică-n reviste, prin ziare nici un semn
Fie pentru, fie contra, ca să dea măcar îndemn
De-a-l căta la librărie! Aș dori să știu ce gînduri
Ai asupra-i? Poezia se citește printre rînduri
Mai adesea și aceasta n-ar avea-nțeleș deplin,
Dacă n-ai simți vibrarea sufletului ei, puțin.
Autorul e un tînăr de talent; poți să-mi spui cine-i,
Căci de este drept că rodul cade-n preajma rădăcinei,
Nu va trece mult și culmea va atinge-o...

DAN

Să mă ierți,

Nu-l cunosc. Fac parte însă dintre cei mai răi experți
În materie de versuri. Poezia, pentru mine,
E un fel de joc de vorbe ce dibaci cat'să se-mbine,
Pentru-a scoate din icoane și din vagi asemănări
Un sens clar, precum, de pildă, te-ai trudi din luminări.
Cît de multe-ar fi aprinse, să smulgi un sclipit de soare.
Îți par cam prozaic poate? Firea mea nu-i primitoare,
Negreșit, de-așa impresii fine ca al Parcei fir,
Și plăpînde cum e foaia fragedă de trandafir.
Visurile mele înseși nu trec în domnia zilei,
Și nici inima, nici mintea nu le voi supune silei
De-a simți și de-a pricepe ceea ce mi-e de prisos
Pentru traiul și plăcerea ce găsesc aicea jos.
N-am putut citi volumul tînărului dumitale,
Prin urmare, îndeobște, deși n-am aceeași cale
Cu poezii, nu-s sălbatec, nici absurd cît poate-ți par,
Căci din cînd în cînd eu însumi mă jertfesc pe-al lor altar;
Dramaturgii cei iluștri, mari tilcuitori ai vieții,
Mă fac să pătrund puterea și adîncul frumuseții
Poeziei, care-n teatru înțeleg să aibă rol.
Glasul ei devine falnic stăpînind al scenei gol

Și mișcarea și lumina îi dau aripi de-nălțare...
Bucuros pînă la capăt o urmez pe-așa cărare!
Ea mă face să simt lupta patimilor omenеști
Altfel decît cîntărețul despre care pomenеști:
Visător și prepuielnic silnicînd aceeași strună,
Ca durerile iubirei cît mai galeș să ne spună...
Sunt sătul de-atîta jale și de-atîția dulci poeți:
Cu vin prefăcut și searbăd te timpești, dar nu te-mbeți!

DINU

Prea ți-e chibzuiala aspră și nedreaptă. Cine poate
Dintre noi să se ridice drept cumpănitor de toate
Trebuie să aibă mintea limpede și neatins
De iscoada părtinirii al simțirilor coprins;
Iar acel care-și încheagă hotărîrea mai-nainte
De-a pătrunde adevărul și ușor e la cuvinte
Ce apasă greu pe peptul celui astfel judecat
Are suflet pizmătareț, ori de sine-i prea-ngîmfat.
Deci, poeții noștri lirici stau în față-ți — tristă soartă —
Muți, cu viersul lor cel gingaș, reci, cu inima lor moartă?!
Amintirea tinereței, focul dragostei dintii,
Albele năluci ce noaptea ne-au vegheat la căpătii,
Toate sfintele avinturi, neuitatele clipite
Ce ne-au dat fiori de viață și iluzii fericite,
Tot ce ne-a-ncălzit ființa mai cu drag și cu noroc
Să le ștergem dar din minte? Singuri să ne batem joc
De trecut? Și în pustiul peptului zdrobit de lupte,
Mîngios să nu mai cînte lira cea cu coarde rupte?

DAN

Cine e lipsit de darul de-a-ntrupa în pildă vie
Viața și mișcarea lumii, în zadar acela scrie
Căci temeiturile artei cum și frumusețea ei
Nu răsar din forme goale, ci din fapte și idei.
Azi, cînd barzii și rapsozii nu-s ca-n vremile trecute
Povățuitori de neamuri; cînd mulțimile tăcute,
Nobilele castelane, ori înamorații regi
Nu mai sorb, ca balsam, cîntul trubadurilor pribegi;
Către idealuri noi, bărbătești, să ne avînte
Glasul harfei, dacă-i volnic, inspirat el să ne cînte,
Cu nemaiîncercate tonuri, ce e azi măreț și drept
Și să stingă indoiiala ce ni s-a-ncuibat în pept!

DINU

Și de-aceea crezi că numai dramaturgii-s interpreții
Cei adevărați ai artei: numai ei rapsozii vieții?...
Înțeleg. Și mie scena-mi-este dragă și de mult
Îi urmez la noi progresul și minunile-i ascult.
Ce deosebire astăzi cu ce-a fost odinioară!
Melodramele greoaie, comedia cea ușoară
Și-au perdut și veselia și năpraznicii fiori
Care ne-au făcut să ridem și să plîngem alteori
Cu schimbarea de năravuri, cu adîncea răs-picare
A simțirilor și-a minții — temelia, azi, pe care
Se așază orice-n teatru e interesant și fin —
Prefăcutu-s-au și ele grai și fire pe deplin...

DAN

Da, și-au însușit formula cea modernă-n care doza
De simțire și de spirit tremurînd o dă nevroza,
Unde omul se măsoară după cum și după cît
Pacostea ori nebunia hohotînd îi sare-n gît?

DINU

Nu sunt mulți cei care luptă pentru scena noastră, însă
Le e cu atît mai mare meritul, cu cît mai strînsă
Pare unora puțința de-a se-nfăptui la noi
Altceva decît legenda strămoșeștilor eroi,
Sau... sau...

DAN

Nu căta degeaba, sau prostiile de rînd.
Pentru-un public ca al nostru, ce să-ți perzi vremea lu crînd?
Căci lui altceva nu-i place decît glumele sărate,
Feeriile cu zîne și cu focuri colorate,
Crîncena dramaturgie, căzăturile pe jos,
Tot ce-i grosolan, obraznic, muralit și zgomotos!
Iartă-mă că-ți tai cuvîntul, dar această încordare
N-am găsit-o nicăierea. Astfel într-o adunare
Unde se vorbea de teatru: „Teatrul nostru? ce...
glumești? —
Îmi zicea stăpînul casei — cînd n-ai cum să cirnuiești
Scena și s-o-ndrepti spre ținta pentru care e menită,
Fie ea oricît de mare și de bine sprijinită,
Lîncezește și se perde!... E o vorbă din bătrîni!

Nu te-neci cînd cazi în apă, dacă prinzi a da din mîini.
Tot așa și-aicea, numai trebuie să aibi o mină
Cel puțin, vai! și de dînsa văduvă-i scena română!“
„Dar actorii? — zise doamna — nici nu-i văd și-mi vine rău.
Parc-ar fi lăstuni sălbateci prinși în cușca unui leu,
Ciripind cu glas de jale și buimaci zburînd cu frică.
Nici *ținută*, nici măsură, nici *nuanța* cea mai mică,
Ce-ar lăsa să se-nțeleagă că simțesc și că pricep
În ce pele-și joacă rolul. Barbarii! Dar cînd încep
Să declame? Nu-i ureche, oricît de deprinsă fie
Cu *vorbirea ca la teatru*, șirul pusei lor să-l ție,
Căci atît frămîntă proza și-nțelesul i-l sucesc,
Încît crezi că trag de moarte, cînd de dragoste-și vorbesc
Și cu răcnet și cu vaiet, astfel versurile-ți toacă
Parcă ritmul și cu rima „baba oarba“-n cap le-o joacă.
Dar de fumuri și pretenții, mai mari decît ei, sunt plini,
Ce să așteptăm dar artă de la astfel de juvini“...

DINU

Dac-ar fi văzut, aceia, cum în teatru se muncește,
Cu ce zel și străduință, ca albina-și întregeste
Părticica fiecare: cită jertfă și amor
Pentru artă-i trebuiește oropsitului actor,
N-ar fi fost atît de aprigi, nici cu atîta-amărăciune
N-ar fi-mpovărat o veche și obștească slăbiciune
Printre noi: *exagerarea a ce facem și vorbim*
Ce cu alte neajunsuri rasei noastre-o datorim.
Oare dacă ai aplecarea de-a găsi că toate-s rele,
Astfel că de-ar fi aproape te-ai lega chiar și de stele,
Crezi că ești lipsit de dînsa, au socoți c-ar aștepta
Sfaturile dumitale lumea pentru-a se-ndrepta?

DAN

Oricum, decît adevărul nu-i păcatul meu mai mare
Nu știu cum lucrează teatrul, știu că-i trebuie-ndreptare,
Că e vreme să-nțeleagă ce ridicol și absurd
E să pui pe-un om să cînte, cînd, de pildă,-i mut și surd
Și deci, să-și măsoare zhorul pe întinderea aripei,
Pentru-a nu mai fi victima șovăirii și a pripei!
Dacă cei ce cată-n teatru gingașele mulțumiri
Ale minții fug de dînsul, lui să-și facă-nvinuiri
Interesul și volumul dramelor naționale,

Ori vioiciunea farsei cu eroi de mahalale,
Neputînd cu vorbe groase și cu versuri de trei coți,
Să atragă valul lumii și să farmece pe toți,
Și vezi, nimeni nu-i găsește leacul pentru astă boală;
De aceea-s proști actorii și de-a pururi sala-i goală!

DINU

Dacă nici cu dramaturgii ai ajuns să nu te-mpaci,
Ce-ți rămîne dar?

DAN

Nimica. Eu nu cer de la săraci,
Și săraci suntem de dînsii, căci oricum îi vom întoarce,
Din cei cîți trudesesc condeiul, nici un geniu nu vom stoarce.
Cîntăreți făr' de foc sacru, maeștri făr' de idei
Scoase din plămada nouă, ucenici, avem cîți vrei;
Glasul lor cel slab și rece însă-n suflet nu-mi străbate,
Nici cînd Melpomena-n scenă plină de dureri se zbate,
Nici cînd Talia zglobie trece vesel scuturînd
Clopoțelii nebuniei!... De aceea, fluturînd,
Gîndurile-mi către alte orizonturi își iau zborul
Și se-ntreabă: ce odrasle ilustra-vor viitorul
Teatrului, cînd cei de astăzi sunt așa de sluți și mici
Și ce dușmani își va face avînd astfel de amici?!...
De aceea mulțumirea mea și-a altora ca mine
O desăvirșesc, desigur, numai teatrele străine,
Unde arta-i sfîntă, nu e ca adesea pe la noi
Cestiune de tarabă ori prilej de tărăboi!
Acolo vibrează coarda sufletească cu putere
Inima îndurerată sprijin inima ta-ți cere
Și-ntr-atîta-nchipuirea ce te mișcă și-o-ntregești
Că-n aievea cu actorii simți că suferi și trăiești.
Cine cu Shakespeare, de pildă, dragostea și mișelia
Omenească n-a-nțeles-o și pe cine veselia,
Cea de veci dăinuitoare a lui Molière n-a-nvins,
Ori cu Schiller și cu Ibsen rostul vieții nu l-a prins?
Care dintr-ai noștri-i vrednic nu cu ei să se măsoare,
Ci prin umbra lor să treacă, cel puțin, și de ce oare
Aș privi eu chiar și arta prin acel fantastic prism
Ce răsfrînge și rezolvă toate prin patriotism?...
Cu entuziasmuri false și simțiri de porunceală
Înșelîndu-ne, ascundem, sub pojghița de spoială

Ce ne-acopere, adincul propriilor slăbiciuni.
Și-au luat avînt nerozii și samsarii de minciuni.
De aci indiferența pentru orișice lucrare
De-ale noastre, și îndemnul de fatală admirare
Și de imitațiune ale celor ce găsim
La străini, pe care-n toate astfel îi maimuțărăm.

DINU

Bine, nu-i destul că lumea noastră parcă-i fermecată
De străini, atît îi crede și cu drag la dînșii cată?!...
De la un hotar la altul poate nu e-n țară loc
Unde ei să n-aibă cuibul plin de spor și de noroc.
Dacă stă în firea noastră de-a îmbrățișa străinii
— Dîndu-le lor trandafirii și noi rămînînd cu spinii —
Ori e vreo fatală lege, ce apasă pe cei mici,
De-a lega imperechere cu cei șmecheri și calici
Nu știu, dar vădit e faptul că la noi orice ne vine
De la alții și prin alții e frumos și este bine,
Că sub chip de propășire prefăcînd al nostru trai,
Am uitat vechile datini, am dat părintescul grai
La o parte ca netrebnic, și din frageda pruncie
Ne deprindem cu această jalnică Babilonie
Ce răstoarnă și-neilcește chiar și vorbele la noi,
Pînă nu ne mai pricepem, parc-ar fi vremea de-apoi.
Vina o purtăm cu toții și pedeapsa ce ne-așteaptă,
Pentru-atîta ușurință și dispreț, poate-i mai dreaptă
Decît cumpăna cu care ne-am grăbit a măsura
Cele ce perdeam cu cele ce străinul se-ndura
Să ne dea în schimb! .....

..... Fantastici cum sunt toți risipitorii
Ne legăm cu cămătarii, curtenim cotropitorii
Bunurilor ce părinții cu-ngrijire ne-au trecut,
Pînă cînd vedem cu groază că trăim din imprumut,
Că nimic nu mai e-al nostru și că alta nu rămîne
Decît să plecăm din casă zicînd altuia: „Stăpîne“.
Viitorul fi-va oare al aceluia iscusit
Care-o ști să stea în cumpeni pe o muche de cuțit?
Căci norocul își revarsă darurile minunate
Peste cei cu limba dulce și cu șalele plecate;
Deși bradul tot va crește falnic printre uscături
Și frunzașul va străbate gloatele de secături?

DAN

Patriotule! Acuma îți pricep deplin cuvîntul;
Oare crezi că țara asta dusă numai de avîntul
Nostru a putut să iasă dintre neguri?... Ai uitat
Că străinii ne-au dat mina și lumina lor ne-au dat?
Dacă am avut noi aripi și-ndrăzneală, ei în zarea
Larg-a lumii îndreptat-au zborul nostru și-nălțarea;
Și cînd astăzi capul falnic nu-i deprins să cate-n sus,
Nu poți stinge-nrîturirea cărei sigur te-ai supus!
Dar să nu ne perdem șirul vorbeii. Poate-ar fi mai bine
Dacă n-ar mai scrie nimeni dintr-ai noștri, căci pe mine,
Orice-ai zice, nu mă-ndupleci. Nu suntem destul de copti
Pentru a prețui răsplata jertfelor atîtor nopți
Și atîtor zile pline de lucrare încordată,
Care-n minte și în inimi se frămîntă deodată.
Searbedele rezultate cărora sunt nevoiți
A-și supune-ntreaga muncă, îi zdrobesc. Cîți sunt vestiți
Dintre dînșii și spre care opere, chiar de valoare,
De-ale lor, vezi că aleargă lumea noastră cetitoare?
Cînd din cărțile străine se vînd sume tot mai mari,
Ale noastre zălogite putrezesc pe la librari.
Nimenea nu le cunoaște, nici habar n-are de ele;
Dacă-s scrise românește trebuiesc să fie rele!
Criticii de meserie — lucru nemaipomenit —
Fără chiar a le deschide, deseori le-au osîndit.
Ș-apoi, ce înrîurire pot avea, cînd nu-s cetite
Cărțile, oricît de bune și oricît de răspîndite
Ar fi-n lumea noastră cultă?!...

DINU

Ce-nțelegi prin lumea cultă?
Cei ce știu mai multă carte, cei ce fac larmă mai multă,
Ori acel mănunchi de oameni franțuziți și pomădați,
Care cu dispreț se uită la artiști și la-nvățați?
Despre cei dintii n-am grije, ei citesc și tac din gură;
Cei gălăgioși n-au capul tocmai la literatură,
Iar voi, lumea elegantă, voi îndată ce sfirșiți
Dați în dreapta, dați în stînga lovituri, care de care,
Pentru idoli de aur, pentru propria-nălțare,
Pentru vilvă și nimicuri; însă pentru adevăr
Și lumină, ce e dreptul, nu jertfiți un fir de păr.

DAN

Pentru ce-am jertfi noi oare astei omeniri nedrepte
Și ingrate bunul nostru? N-are decit să aștepte
Timpuri mai îndurătoare și prilejuri de noroc
Dacă-nfiptă-o țin năpasta ori mizeria în loc.
Fiecare pentru sine...

DINU

Minunate-nvățăminte!

Parc-aud pe Zaratuștra, proorocul gol de minte,
Coba deznădăjduirii astui căpății de veac,
Care patimilor noastre neputînd găsi un leac,
Vrea din slăbiciuni să stoarcă și din șovăirea minții
Cea de veci nemernicie și perzare a ființii,
Și trăgînd legi de năravuri din păcatele lumești,
Înfășoară-n giulgi de moarte simțurile omenești!
Dar voi bănuți că lumea e nedreaptă și ingrată.
Puneți umerii și-o scoateți dacă zace-mpovărată
De mizerii în făgașul unde, fără voia ei,
A căzut, în goana oarbă după forme și idei
Noi și înălțătoare treptelor viitorimei.
Dovediți că generoase bat în peptul tinerimei
Simțimintele credinței și iubirei. Puneți foc
Putregaiului ce încă mai coprinde-atîta loc
Împrejurul vostru. Calea netezească-se odată:
Limpede să fie cerul, atmosfera mai curată.
Alungați din templul sacru lacomii închinători
Ai vițelului de aur — cu ochi ademenitori —
Și dați pildă omenirei, că nu-i de ajuns să spere
Și s-aștepte-ndeplinirea viselor, ci din putere,
Dacă vrea să-și taie brazda, să ia coarnele de plug,
Căci de muncă doar mișei și descreeierații fug.
Alfel, dacă-n pragul vieții sunteți voi cei care stați
Disprețuitori și lincezi, voi sunteți degenerați;
Idealul vostru este cercuit în strîmtă zare
Dacă numai egoismul și invidia-s în stare
Sufletele să vă miște și răpiți de-un trist avînt
N-aveți decit interesul călăuză pe pămînt!

DAN

Timpul, soarta și nevoia, cu divina-ngăduire
Mai curînd pot duce lumea la liman de mintuire

Decît omul, jucăria întimplării, slab și mic
Care mintea numai poate să i-o dea și alt nimic!
Mintea pirghie de slavă și unealtă de șerbie,
Căci simțirea și credința — cît de generos să fie
El cu lumea — firea însăși scrie-n inima oricui
Că născute din rărunchii lui sunt numai ale lui.
Dacă, norocos și harnic, cineva-și agonisește
O avere, bine-i oare să-l vezi cum o risipește
În pomeni și-n milostenii, ca să-și facă nume bun?
Dacă pe toți derbedeii de pe drumuri nu-i adun,
Ca să-mpart cu dinșii rodul muncii și-al științei mele,
Drept e să port eu ponosul tuturor gurilor rele?
Căci cei leneși și nemernici sunt și îndrăzneți și mulți
Și mulțimea-i o putere ce-ți impune s-o ascuți.
Da!-i disprețuiesc, sunt aprig pentru dinșii. Cea mai mică
Tresărire sufletească nu le-o dau lor. Pot să zică
Ce-or voi, puțin îmi pasă, nu-s silit doar de destin
Să arunc vulgarei gloate tot ce am mai bun în sîn.
Ș-apoi dîndu-mă eu jertfă, vor scădea nenorocii
Pe pămînt, ori mai degrabă crește-vor batjocorii
Cu un număr, căci nu-i nimeni, dintre noi, să nu fi dat
Altora, fără să facă un vrăjmaș sau un ingrat!
Ce-mi tot scoți lumea-nainte. Las-o să-și urmeze-n pace
Calea ei neînturnată... Dumnezeu știe ce face.
Ce mi-s bune mie toate cele cite mă înveți
Dacă-mi fac mai grea povara astei necăjite vieți?!...
Pentru ce, cu dinadînsul, vrei să-mi amărăsc ființa,
Dacă din atîta trudă m-oi alege cu căința
De-a fi urmărit zadarnic idealuri nebunești?!
Nu-i destul să lupți în lume, numai ca să-ndeplinești
Vreo datorie, fără dorul sacru de izbîndă.
Nu cu vorbă dulce saturi omenirea cea flămîndă,
Ci, cînd te-o simți în stare să-i dai toate din belșug,
Te înconjură, te crede și cu drag îți intră-n plug.
Dacă n-ai nimic în creieri, nici putere n-ai destulă
Să-ți înfăptuiești voința, orice aspirare-i nulă,
Toate trec neînțelese, fără vlagă, fără spor
Numai tu rămii același melancolic visător!...
Lasă-mă dar să mă bucur de această trecătoare
Tinerețe, cum îmi cere inima, ispititoare
Dragostei și frumuseții, nu mă-mpinge-așa curînd
În genunea de mizerii!... Astăzi, cel puțin zburînd
Într-o lume mai senină, gîndurile mele pline

De-o duioasă-nsuflețire mă răsfring numai pe mine,
Și-mpăcat cu blindul farmec, ce revarsă-n jurul meu,
Peste tot domnește pacea dacă nu mă turbur eu.
Cred că dacă eu sunt vesel lumea-ntreagă-i mulțumită,
Că-n iluziile mele, sfera cea nemărginită
A făpturii e coprinsă și că dacă ai noroc,
De dureri și de restriște poți rizind a-ți bate joc!

DINU

Dac-ar fi ca să te judec după cită-ndeminare
Ai de-a răscoli principii și idei, dind imbinare
Celor mai nepotrivite și acelor mai de preț,
Aș găsi că ești un retor iscusit și îndrăzneț.
Dar ești tinăr și de fapte și-ncercări ți-e încă goală
Fila-ncepătoare-a vieții, deci cu roadele din școală
Numai mintea-ndestullindu-ți, ai crezut că ești sătul
Și că de-ai avea vreo lipsă ai și spirit îndestul.
Dacă toate nu-s din carte, multe-s din închipuire
Prin urmare... și de-aceea, n-ai deplină-ndrituire
De sfătuitor și critic, precum cu temei o au
Cei ce-au suferit și-n lupta vieții în picioare stau.
Cine-i fără de credință însă-i și făr' de morală —
De aceea vezi asupra omenirii dind năvală,
Ca s-o stoarcă, s-o frământa toți cei pătimiși și răi,
Fără să simțească-odată tresărind rușinea-n ei.
Fața lor c-o indoită mască, după vremi, și-o-mbracă:
Una trufașă și rece pentru lumea cea săracă,
Alta dulce și smerită pentru cei bogați și mari,
Și așa pe toți mințindu-i, cred că-s geniali și tari,
Cred că-i de ajuns să iasă ei în față și să-și spună
Hotărîrea, ca pe dată obștea s-o ia de bună,
Iar cînd vei avea păcatul să te-ncerci a discuta
Toată vina și prostia lor s-o dea-n spinarea ta...
Cu asemenea tendințe și cu factori ca aceia
Să corumpe conștiința, se falsifică ideea
De dreptate și de bine; chiar frumosul nu-i frumos,
Pentru dinșii, de-i nevolnic să le-aducă vreun folos.

DAN

Eu gîndesc că-s oameni practici, care nevoind s-aștepte
Rîndul lor cel tirzielnic de-a sui a lumii trepte,

Cată mijloc să ajungă, cit mai grabnic, unde tind,
Căci cu mreaja și momeala mică peștii mari se prind.

DINU

Însă nu la toți Delfinul, rege-al apelor, s-arată!
Deci eu nu mă mir c-a noastră e atît de turburată,
Dac-atîția *oameni practici*, pretutindeni pescuiesc
Și nesățioși chiar fundul cu mocirlă-l răscolesc.
Poate că de-aceea-n ochii-ți toate-s negre și urite
Că le cauți în oglinda ăstor unde mohorite
Și de-abia, cu greu, la poarta adevărului sosit
Ești coprins de îndoială și de luptă obosit?!...
Slăbănog și nestatornic! Care ți-e atunci puterea
Dătătoare de viață? Dar poavați și părerea
Ce de lucruri și de oameni îmi dedea de unde-ți vin
Cînd ești tinjitor de toate și de toate ești străin?!
Searbezi fii ai neputinței, sunteți dușmani omenirii
Dacă folosinții voastre numai calea propășirii
Socotiți că e deschisă și vă credeți însemnați
De destin a fi voi numai simțitori și luminați.
Au trecut acele vremuri cînd o vorbă și un nume
De ajuns era să-nalțe ori să nimicească-o lume;
Farmecul acelor mituri azi s-a spulberat în vînt
Și aceia au menirea de-a fi întîii pe pămînt
Care ce e bun și vrednic știu să cruțe și s-aleagă,
Dorurile și nevoia tuturoră să-nțeleagă
Și deșteaptă-n inimi rivnă și în capete idei
Sănătoase, fără-ndemnuri de foloase pentru ei.
Ei muncesc ca să trăiască, nu le vin de-a gata toate
Ca la voi, ei chibzuiala din adînc de minți o scoate
Și în inimi o-ncălzește, de aceea sunt crezuți
Și ce făptuiesc rămîne, nu-s ca voi din cer căzuți
Purtători de steme-n frunte, gingași maeștri de grații,
Răsăriți ca prin minune dintr-o coapsă cu-mpărații,
Cu pretenții de a ține lumea-n degetul cel mic,
Deși-n capete și-n inimi n-aveți deseori nimic.
Scepticismul vostru însuși — cui de care își acață
Leneșii nedomirirea — e mai mult la suprafață,
Căci în fondul firii sunteți niște mari lăudăroși,
Fataliști plini de eresuri, îndărătnici și fricoși...

DAN

Pentru Dumnezeu! Oprește-ți Pegasul că mă ucide!
Am deschis c-o glumă vorba ș-acum n-o putem inchide
C-un potop de jurăminte, într-atit imi bănuiești
Dreptul cuget și de-atitea rele, vai! mă-nvinuiești.
Hei! Așa-i c-aveam dreptate să nu-mi placă poezia
Lirică? Fiindcă iată unde duce fantazia
Ei, lipsită de hotare și avintu-i făr' de rost:
Tot ce nu-i vioi ori galeș, pentru ea-i năting ori prost!

DINU

Hotărit, nu ne-nțelegem...

DAN

Oare nu era mai bine
Dacă rămineam în sfera artei blinde și senine,
Și ne răsfățam cu teatru și cu calde-nchipuiri
De poeți și cu năluca neatinsei fericiri,
Decit să lăsăm în voia lor gândirile deșarte
Peste valurile lumii să ne mine prea departe
Și-n adâncurile firii și-ale soartei omeniești
Să pătrundem... și cu mine, fără drept, să te-nvrăjbești?
Orișicît ne-ar fi de sfîntă rivna și de înțeleaptă,
Nu de dragul nostru lumea cale-și va lua mai dreaptă;
Ei îi trebuie scindemnuri mai puternice, mai vii
Decit aforisme sterpe și sărmane utopii!...

DINU

De-un îndemn puternic lumea dacă vreo nevoie are
Este de-a goni din suflet și-a stîrpi dîn cugetare
Egoismul și pornirea lacomului interes,
Fără cari la noi nimica nu-i plăcut, nici înțeles.
Da, cu minte luminoasă și cu inima curată
Numai, vom putea ajunge firea cea adevărată
A făpturii s-o cunoaștem și treptat, din zi în zi,
Oamenii se vor preface, patima se va-mblîzni.

DAN

Dacă e așa, atuncea mai întii încep cu mine,
Căci am inimă de aur, și se poate că lumine
N-am îndeajuns, pe urmă, am dorință să mă-mpac
Cu potrivnicu-mi, de aceea voi căta să-ți fiu pe plac.
Dă-mi volumul cel cu versuri să-l citesc ca să-ți pot spune,

Deslușindu-mă eu însumi, dacă-s rele, dacă-s bune,
Dar în schimb ia în primire teatrul nostru dumneata,
Doar să aibi noroc și umeri din făgaș a-l mai sălta.

DINU

Acum ești băiat de treabă. Îți dau cartea cu plăcere.
Cînd mai vii dar?

DAN

Cît se poate mai curînd.

DINU

La revedere.

Martie 1895

SATIRA VII

Gioventù, primavera
della vita!
(Metastasio)

Acum, acum e vremea noastră,
Noi suntem tineri, voi bătrini,
Luați-vă toiagu-n mini
Și îndărăpt pe calea voastră!
Voi v-ați făcut în lume rîndul,
Ce ați avut să-i dați i-ați dat,
Trecutul pacinic v-a-ngropat
De-acuma patima și gîndul
Spre culmi de vremuri viitoare,
Ori pe-al izbîndei aprig drum,
Nu vă mai pot purta de-acum
Slăbănogitele picioare.
Statornic nu vă mai rămîne
Decit al morții adăpost;
Al vostru e ceea ce-a fost,
Al nostru ce-o să fie mine!

Înțelepciunea voastră-ntreagă
Noi am sorbit-o-ntr-un minut
Și cite voi n-ați priceput
Azi mintea noastră le dezleagă.
Din cele trainic făurite,
Ce-ați început noi isprăvim,
Ce-i săvârșit împodobim;
Voi trunchi, noi ramuri înflorite.

Iar din virtutea și credința
De care-ați fost însuflețiți,
Noi inspirați, călăuziți
De steaua ce-a aprins știința

Ca ideal al omenirei,
Atit păstra-vom bucuros,
Cît ne-o putea fi de folos
La cucerirea fericirii.

Tot ce-i eres ori îndoială,
Ce-i întunec și greoi,
În veacul tinăr și vioi,
Ce bate, plin de îndrăzneală

La poarta virstelor eterne,
Peri-va, spulberatec nor,
Căci noului Mîntuitor
Lumină-n cale-i vom așterne.

Deprinderile învechite
Și învechitele păreri
În racla zilelor de ieri
Cu voi vor fi pecetluite;

În vremea noastră, alte roade
Dau luptele pentru idei
Și nu-i iertat să pui temei
Pe rosturi vechi, ori legi neroade.

În lumea nouă, ce răsare
Purtată-acum de-un nou avînt,
Doar voi rămîneți pe pămînt
Nepăsători de-a ei mișcare,

Voi, girbovii și pătimașii,
Întîrziți pe-al vremii plai,

Al căror singuratec grai
De-abia-l mai înțeleg urmașii;
Voi, pentru care veselia
Și-al cîntecelor noastre har
Zadarnice îndemnuri par
De-a reîncepe bătălia,
Pe veci perdută a tinereții!...

Pe cînd încet, încet se scurg
A voastre clipe în amurg,
Noi încă-n albul dimineții
Intrăm, cu suflet plin de soare,
Cu inimă plină de foc,
Minați de dor și de noroc
În mindra vieții sărbătoare!

Privirea noastră înainte
Îmbrățișează-ntinse zări,
Orice-nălțimi și depărtări
Coprînse sunt de-a noastră minte;

Pe cînd voi, cei cu frunți cărunte,
Cu cît mai mult îmbătrîniți
Cu-atîta vă ademeniți
De cele-nguste și mărunte.

Noi, veseli, dăm cu largă mină
Tot ce avem și ne jertfim
Cui crede-n noi și cînd iubim,
Iar frumusețea ne-i stăpînă.

Zgîrciți, cu mohorite fețe
Voi sunteți searbezi și nedrepti,
Vă credeți tari și înțelepți
Fiindcă dați la toți povețe,

Și cînd e vorba de iubire
Sfioși cătînd tot înapoi,
Voi, vă iubiți numai pe voi,
Ca vitregii de omenire.

Iubire! sufletul făpturei,
 Fior de viață dătător,
 Ce pui tot ce-i mai răpitor,
 În noi, din tainele naturei,
 Căldura ta nu mai învie
 Nimic în peptul lor, de-acum,
 Altaru-i prefăcut în scrum
 Și capiștea le e pustie!...
 Rugatu-te-au închinătorii
 Dumnezeiescului tău cult
 — În dragul căruia, mai mult,
 Învinșii sunt învingătorii —
 Iubire, fericită zeie,
 Vreun alt bun să nu le dai
 Din cită-mpărăție ai
 Decit un suflet de femeie
 De farmec tinăr purtătoare,
 Cu ochi vioi, cu dulce grai,
 Și să le faci din viață-un rai
 De primăveri neperitoare!
 Și tu i-ai ascultat, zeiță,
 Tot ce-au cerut le-ai dăruit
 Și-n raiul lor făgăduit
 De sub tulpina cea de viță
 Ieșit-am noi, noi, rasă nouă
 Cu sînge cald, cu brațe tari,
 Poeți, artiști și cărturari
 Și v-am tăiat drumul în două:
 Noi am luat partea senină,
 Plini de speranță-naintînd,
 Iar voi în urmă rămînînd,
 Făr' de îndemn, făr' de lumină,
 Neputincioși, pe calea voastră
 Vă-ntoarceți cu toiagu-n mîini;
 Noi suntem tineri, voi bătrîni,
 Acum, acum e vremea noastră!

Decembre 31/1897

Eheu! fugaces labuntur anni!
 (Horatius, *Ode*, I, 14)

Tinerete, tinerete, multe firea-ți năzdrăvană
 Iscodește și încheagă! Rivna ta, făr' de prihană
 Te-ar sui și ți-ar da scaun printre stemele cerești,
 De-ar putea să-ți cumpănească tot ce faci cu ce vorbești.
 Multe-ar fi făcute-n lume de s-ar fi făcut din gură
 Numai, fără truda minții, fără jertfă, nici măsură,
 Astăzi am trăi în lună, sau prin ceruri am zbura
 Și necazuri omenirea, poate, n-ar mai îndura!
 Omu-i lacom și zadarnic și cu cît îi este mintea
 Mai necoaptă ori mai seacă, cu-atît crede că-naintea
 Lui, nu poate trece nimeni și că altul vrednic nu-i
 Să priceapă ori să facă, de nu cîntă-n struna lui.
 E păcat firesc? e jocul soartei ori nenorocire?!
 Patima și îngîmfarea pun adesea stăpînire
 Pe cei sterpi și slabi, iar ura și disprețul pe cei răi.
 Cine-i oare-n drept s-arunce peatra, semenilor săi?!...

Cînd ești la-nceputul vîrstei, toate sunt de farmec pline,
 Toate-ți dau îndemnuri sfinte și-s în dragoste cu tine.
 Tu, deplina mîngiere n-o simțеști decit atunci
 Cînd, pe-o vorbă și-o privire, grijile-n văzduh le-arunci,
 Cînd sub talpa săltăreață, știi că, frămîntînd pămîntul,
 Te înalți ferice-n slavă, nu-ți măsoari, de viu, mormîntul.
 Toate glasurile firii cîntă-atunci în peptul tău,
 Iar de zilele trecute n-ai de ce să-ți pară rău,
 Căci în toate și de-a pururi tu ești primăvara vieței
 Și uimită se închină lumea-n fața tineretei.
 Pentru tine, parcă, toate iau ființă și trăiesc.
 Visurile în aievea ție ți se oglîndesc
 Și atîtea mreji în suflet ai și-atîta duioșie
 Că simțirea-ți-e mai caldă și durerea-ți-e mai vie
 Și-i destul — ca luna blindă printre nori — să te ivești
 Ca-mprejurul tău, c-un zîmbet, toate să le-nveselești!

Noi suntem bătrini și vremea ne-a ajuns din urmă-n cale.
Fiecare-și poartă-n spate greutatea vârstei sale,
Dar din culmea pin' la care poate toți, urcînd, n-ajung
Noi, blajin ne-ntoarcem capul către drumul greu și lung
Ce-am făcut și cu tăria oamenilor de credință,
Încheind bilanțul vieții de plăceri și suferință
Număram ciți din tovarăși, împreună luptători,
Au fost prada biruinței și ciți sunt biruitori.
Fericiți acei dintr-inșii cari cu pepturi încordate
Pin' la culmea vârstei noastre au putut luptînd străbate
Și acolo lepădîndu-și armele, se odihnesc,
Căci odihna e răsplata celor ce îmbătrînesc!
Fericiți, căci lupta-i cruntă și primejdia e mare;
Cine-i poate sta-mpotrivă și munci cu-ndărăptare
Vrednic e s-ajungă-n capăt de trofee încărcat
Și să fie,-n semn de cinste, cu peri albi încununat!

Cîte perdi, cîte jertfe, cîte lovituri bune!
Tineri, voi nu le cunoașteți și zadarnic vi le-am spune.
Pînă cînd în carne vie n-or fi scrise și la voi,
Taina vieții n-ați pătruns-o și v-ați bate joc de noi!...
Negreșit că-n mersu-i grabnic vremea toate le preface:
Că e azi război acolo unde ieri fusese pace,
Că pe rosturi învechite e mai greu să pui temei,
Cînd ies adevăruri nouă din izvoare de idei
Nouă și spre alte țeluri lumea este îndreptată...
Ce-i vechi azi, a fost bun însă și temeinic altădată.
Căci de multe ori trecutul e altoi de fapte mari,
Și din vechile tulpine răsar codri de stejari!
Adevărul e același și aceeași frumusețea
Și cum le slăviți voi astăzi, le-a slăvit și bătrînețea,
Numai ea fără' de înconjur, voi dibaci și prefăcuți,
De aceea vă și parem searbezi și nepricepuți.

Am fost lirici noi, așa e, cîntăreți de modă veche,
Dar cîntarea noastră simplă n-a stricat nici o ureche,
Ea ne-a izvorit din inimi și din fragede simțiri,
Ca duiosul cînt al harfei dintre coardele subțiri...
Cu chitara, noaptea-ntreagă, sub fereastra preaiubitei
Noi, în strofe-nflăcărare, beți de farmecul ispitei,
Ne-nălțam la cer, chemînd-o, ne legam cu ea pe veci

Și-i juram credință-n toate, pin' la pragul morții reci.
Noi n-aveam, pe lingă dînsa, altceva mai scump pe lume.
Dragostea, la noi, și traiul nu erau un joc de glume,
Îmbinări de porunceală, silnice împerecheri,
Cu vremelnice foloase ori cu scop de daraveri.
Cînd iubeam, iubeam statornic și cu inima curată.
Astăzi, după moda nouă, rînduiala-i răsturnată
Și-i adevărat c-al nostru nu mai e decît ce-a fost,
Daca tot ce se petrece e așa de trist și prost!

Voi, care-ați intrat în lume răsădind o rasă nouă
Și desparteți omenirea, între noi și voi, în două;
Oare v-ați săpat în peatra de la margine de drum
Numele, ca să se știe încotro porniți de-acum?...
Iaca, strălucind de focuri, mindra sală de ospete...
Veselie-n ea și zgomot. Tineri cu perite fețe
Și femei rid și fac glume; ochii galeși, cu nesăț,
Sin și umeri goi dezmiardă, se atinge braț de braț,
Vinul spumegă-n pahare, cînturi de desfrii răsună;
Iar în sînge se-ntetește crunta poftelor furtună!
Vorbe de amor! Săruturi!... Cîte doi, doi, ies răzleți,
Ele aproape despletite, ei pe jumătate beți!!!
Desfătarea e la culme!... Dar petrecerea urmează:
Vin perechile-ndrăgite și la masă iar se-așază,
Cu fiori de nerăbdare întind cărțile de joc
Și-și dau punga și-și dau viața pe-o nălucă de noroc!

Mirele și cu mireasa la altar stau în picioare;
Ea îi jură lui credință și el tinerei fecioare.
Sunt așa de dulci și gingași și așa de potriviți,
Că-mprejurul lor mulțimea murmură: ce fericiți!
După cîtiva ani, această „fericită“ căsnicie
Se surpă, ca o clădire șubredă, din temelie...
Domnul are o amantă și e plin de datorii,
Doamna e păpușa modei, face lux și nebunii;
Iar copiilor de grijă slugile, cum vor, le poartă.
El năuc de cărți și chefuri, ea de-atîta zbucium moartă,
Să trăiască împreună nu mai pot, deci se despart
Și copiii cu averea, cum dă D-zeu, 'și-mpart.
Domnul capătă o slujbă într-un colț, pierdut de țară,

Doamna zbirnie pe poduri și-i păpușa modei iară;
Jertfă le vor fi copiii, căci deprinși la rău de mici
Vor ieși niște netrebnci și vor rămînea calici!...

Stă la masă filosoful cufundat adînc în gînduri
Și din tomuri felurite, cînd și cînd culege rînduri.
E-o lucrare uriașă, pe-un tipar cu totul nou:
Vrea să-nchidă omenirea toată-n coaja unui ou,
Vrea, ca tot ce-a fost și este, într-o singură formulă
Să încapă și să-mpingă toate, cît mai mult spre nulă.
Oare n-a fost zămislită lumea asta din nimic
Și temeiturile firii, nu-s în infinitul mic?!...
Ultima ratio rerum!... Omul n-ar mai avea parte
Să se bucure de viață de-ar înghite-atîta carte;
Ș-apoi creierul de astăzi e mai delicat, mai fin,
Deci, ca nu cumva să-l vatăm, trebuie să-i dai puțin.
Norocoșii n-au nevoie de prea multă-nvățătură.
Dacă-i îndestul de șmecher, de-ndrăzneț și bun de gură,
Toate-i merg în plin și toate bunurile i s-aștern,
Bucuroase, la picioare, cavalerului modern!

Dacă azi e vremea voastră, unde-i oare tinerimea?
Către care idealuri îndreptează ea mulțimea?
Unde-s inimile calde, sincerile năzuinți,
Faptele înălțătoare, pasiunile ferbinți?...
Pentru ce, în loc de luptă, pretutindeni amorțeală?
Unde-i soarele s-alunge negura de indoială
Ce puternică se-ntinde peste-o lume de pitici
Dezgustați de ale vieții, nevoiași și eretici!...
Voi cîntați și cîntul vostru-i glas de deznădăjduire.
Cine va întinde lumii ramura de mîntuire,
Dacă tineretul este cainic și tînguitor,
Sau de sus privește toate c-un ochi batjocoritor?!
Oare vom muri cu jalea de-a vedea zădărnice
Cele ce o viață-ntreagă ne-au fost scumpe și iubite,
Căci moștenitorii noștri sunt atît de reci și triști?!
Noi suntem entuziaștii, voi... voi niște egoiști!...

Și cu toate astea, iaca, înainte-mergătorii
Voi sunteți de-acum la toate, voi veți fi îndreptătorii
Celor în trecut greșite, voi cei meșteri și cumiști,

Care veți culege roada semănată de părinți.
Dacă noi suntem bătrîni, suntem și mai-marii voștri;
Ramurile înflorite au ieșit din trunchii noștri
Și de-ți face ori preface ce rămîne de la noi,
Gloria va fi a noastră, iar răspunderea cu voi!...
Dar oricîtă frămîntare îți vei da, o, tinerețe,
Cît să fii de stăpînită de amor și frumusețe,
Cît de-nălțător să fie al cîntării tale har,
Și cît de ilustre jertfe le-ai depune pe altar;
Toate per și tot același giulgiu aruncă peste toate
Vîrsta, călăuza morții, și-o să vie-o vreme, poate,
Cînd și vouă vă vor zice tinerii: sunteți bătrîni,
Aide! îndărăpt pe calea voastră cu toiagu-n miini.

Ianuarie 12/1898

DRAPELUL

Izbucnise
 Lupta crîncenă, cumplită!
 Păginimea întetită
 Se zbătea-ntr-un cerc de foc.
 Un asalt și încă unul,
 — Rinduri seceră-acum tunul;
 Turcii căutîndu-și loc,
 De scăpare se izbise
 Cu românii...
 Se ucid, se-mpung, se mușcă,
 — Spăngile, patul de pușcă
 Sîngeră, parc-ar fi vii,
 E o furie nebună;
 Om pe om vrînd să răpună
 Se întrece-n grozăvii
 Și năvală dau păginii
 Valuri, valuri...
 Țin curcanii, țin băieții,
 Dau virtos și sparg nămeții
 Năpustiți asupra lor;
 Dar, sunt singuri și din spate,
 Făr' de veste tunu-i bate
 Și-n avînt triumfător
 Ies vrăjmașii de sub dealuri
 Să-i zdrobească.
 Sunt pierduți! „Scăpați drapelul!“
 Le răcnește colonelul
 Doborît de-un glonț. „Pe ei!
 Înainte! Ura! ura!...“

Și-nzecată-i lovitura
 Ce, cu suflete de lei,
 Dau în ceata dușmănească,
 Care-i strînge
 Mai de-aproape... Dar în jurul
 Steagului parcă vulturul
 Aripile și-ar fi-ntins,
 Ca-n clipele pierzării
 Bărbăția-ntreagă-a țării
 Să s-aprindă -- înadins --
 Iar la românescul singe
 Și să facă
 Iar minuni de vitejie!...
 Turcii vin o sută-o mie,
 Dar de peptul creștinesc
 — Ca talazurile-n stîncă —
 De-ar fi fost și mai mulți încă,
 Sfărîmați, se risipesc...
 Moarte! Moarte prooroacă
 De izbîndă,
 Din atîtea vieți în floare,
 Gloria nemuritoare
 Pe jertfelnic o închegi
 Și cu sînge omenirii
 Cucerești treapta mării
 Și hlamidele de regi!...
 Sus flăcăii stau la pîndă
 Lîngă steagul
 Mindru-n zdrențoase cute
 — Lacrămi de durere mute
 Pentru cei care-au pierit
 Apărîndu-l. — Cornul sună...
 A-ncetat crunta furtună
 Și drapelul a ieșit,
 Din vălmășagul
 Singeros, nebiruit!

FIUL LUI PENEȘ CURCANUL

Tu m-ai născut pe cînd bătea
La Plevna tunul, mamă,
Pe cînd în lume străbătea,
Prin glasu-i de aramă,
A vitejiei românească
Strălucitoare veste
Și din morminte strămoșești,
Eroica poveste
De lupte și de bărbății
Se-nfiripa în fapte vii!

În zile de-ndrăzneț avînt
De glorii, de mirare,
Adusu-m-ai dar pe pămînt;...
Iar calda-nsuflețire
Ce port în pept și mindrul dor
De-nalte zări senine,
Le datoresc eu, mamă, lor,
Ori supte-s de la tine,
Tu care pururea mi-ai spus:
Băiete,-n lume fruntea sus?!

Da, fruntea sus, căci sunt vlăstar
Al unei rase nouă,
Ce și-a rodit al vieții har
Cu-o singeroasă rouă;
De-aceea m-am făcut soldat
Și cînd s-o da alarma,
Cu sufletul înflăcărat,
Lua-voi, grabnic, arma
Și-oi alerga la luptă drept
Vrăjmașilor să le țîn pept!...

Auzi tu, mamă, răsunînd
O dornică cîntare
Ce, depărtările-nfruntînd,
Din munți și văi răsare?
E cîntec mindru de eroi
Căzuți în bătălie,
Ce va redeștepta în noi
Străbuna bărbăție,
E strigăt disperat de frați
Sub greu călcii ingenuncheați!

Ah, vulture, cu falnic zbor,
Treci dincolo de munte,
Durerii fii alinător,
Înaltă trista frunte
A celor slabi și asupriți
Și-ntinde-a ta aripă
Asupra lor, să fim uniți,
Măcar, sub ea o clipă;
Să scape-odată de nevoi
Căci sunt și ei de-un neam cu noi!

Sfărmător de lanțuri fii
Și crainic al dreptății,
Du-nstrăinaților copii
Prinosul libertății,
În ochii cei tînguitori
Și-n haosul gîndirii
Zadarnicilor luptători
Făclia mîntuirii
Aprinde-o și în gheara ta
Strivește ce-mpotrivă-ar sta!

.....
Iar vouă, celor adormiți
La Plevna, întru Domnul,
— Măririi Patriei jertfiți —
Ușor vă fie somnul
Și numele neperitor
Căci vitejia voastră
A făurit un nou popor

Și cu-nălțarea noastră
Ne-a îndrumat spre-un falnic țel,
Sub o coroană de oțel.

Căci m-ai născut pe cînd bătea
La Plevna tunul, mamă,
Pe cînd în lume străbătea,
Prin glasu-i de aramă,
A vitejiei românești
Strălucitoare veste;
Iar din morminte strămoșești,
Eroica poveste
De lupte și de bărbății
Se-nfiripa în fapte vii!

CÎNTĂREȚUL DIN LUNCĂ

(BASM)

(*Poemă în versuri cu prilejul ridicării unei statui lui
Vasile Alecsandri*)

I

Pe pajiștea cu mindre flori,
în lunca cu privighetori,
în lunca cea de taine plină,
ridică fața ta senină,
neintrecute cîntăreț,
și intrupîndu-te măreț
cu sufletul și cu gîndirea
aruncă-ți iar cu drag privirea
peste-al Moldovei scump pămînt!
Din nou dă viersului avînt,
să sune codrii și ogorul,
să salte frunza și izvorul;
să ducă pină-n depărtări
duiosul farmec de cîntări,
ce de la mare la Carpați
însuflețește-un neam de frați!...
Privește!... pe-un picior de plai
povestitori cu dulce grai,
s-adună bacii și ciobanii...
reînviază parcă anii
de visuri mari, de năzuinți,
de lupte și de biruinți,
cînd ne-ndreptai — ca un nou soare —
spre zarea vremii viitoare
și cînd din cîntece de dor
scoteai la viață un popor!
Minunea vrăjile-și întinde!...
Pe cer steluța ta și-aprinde
al ochilor ei negri foc,
iubită fără de noroc,
ce, palidă sub cornul lunel,

tresare la fiorul strunei
 reamintindu-și glasul tău.
 Iar jos de vale la pîrâu
 se-ntinde hora, hora mare
 peste-ale noastre vechi hotare,
 căci infrățiți mindrii români
 sînt azi în casa lor stăpîni!...
 Și tu ai fost, tu purtătorul
 dorințelor, tu dătătorul
 de mîngîieri și de avînt
 și al doinei tale cînt
 — cînt al dreptății și al iubirii
 încinsu-s-a hora Unirii!
 Prin tine s-a infiripat
 simțirea noastră cea mai vie.
 căci gîndul tău înaripat
 primise nobila solie
 de-a fi și povătuitor
 și înainte-mergător
 la toate ce-aveau să ne fie,
 podoabă, scut și temelie.

II

Vino, iată cade frunza, nopțile de iarnă vin,
 la Mircești, casa-i deschisă, focul arde în cămin,
 pune-te din nou la masă, ia condeiul și descrie
 tot ce-ți va trezi în minte năzdrăvana fantezie!...
 Spune-ne iar de Alhambra și de maurii semeți,
 ori de blonde castelane ne-ntrecute-n frumuseți;
 du-ne la Villa Delfina — slăvitorule de soare,
 unde-ți creșteau trandafirii, lingă o prea iubită floare;
 din Neapol la San Marco lingă tine ia-ne-n zbor
 și ne dă apă pe malul minunatului Bosfor,
 unde zilele-s mai calde, nopțile sunt mai senine,
 cerul străveziu îți scaldă fața-n valurile line
 iar în sprintene caice trec cadinele cîntînd
 și pe-o clipă fericită sufletul și viața-și vind...
 Acolo inima-ți plină de o scumpă amintire
 va-nălța din nou la ceruri imnul jalnic de iubire,
 imnul închinat acelei care fu steluța ta...
 Oh! Bosfor, cin' te cunoaște nu te poate-n veci uita!...

Ori să stăm la gura sobei, ling-a focului lumină,
 în odaia ta de lucru, cu blînd miros de sulfînă,
 și ca altădată-n juru-ți așezați, tu să ne spui,
 cu-acel glas duios și molcom, cum nu-i glasul nimănui,
 de ce-a fost odinioară, ce va fi de-acum-nainte,
 înșirînd mărgăritarul dulcilor tale cuvinte;
 și vom asculta povestea mindrelor minunății,
 fapte mari de strălucire, strălucite bărbății,
 care-au însemnat, în cartea neamului, ființa noastră
 de creștini și de războinici, de la munți la marea-albastră.

Ca-ntr-o zare luminoasă pururi vremilor stăpîni,
 vom vedea trecînd cu fală chipul domnilor bătrîni:
 Pe Bogdan din Maramureș, întemeietor de țară,
 făurînd scutul Moldovei dintr-un crîncen cap de fiară,
 Pe Ștefan-Vodă cel mare, strănepotul lui Mușat,
 întorcîndu-se din lupte de izbînzii încununat.
 Iată-l p-un cal alb călare în hlamidă împărătească,
 însoțit de boierime și de gloata ostășească:
 Hatmanul Boldur, Șcheianul, Matei Cîrjă din Vaslui,
 Negrea și Șoltuzul Daltă, Coman și vulturii lui
 și plăieșii de la Vrancea și arcașii și aprozii,
 toți viteji de viță veche dintr-un singe cu voivozii!...
 Vom vedea pe Tepeș-Vodă, cel mai crunt stăpînitor,
 dintre cîți stăpîni avut-a pașnicul nostru popor;
 Vom vedea pe Petru Rareș — un copil al întîmplării
 de la carele cu pește ridicat pe tronul țării!...
 Mintea ta înflăcărată, graiul tău de prooroc,
 ne vor spune iar de vremea cea de glorie și noroc,
 vremea lui Mihai Viteazul, cînd vulturul în zbor întinse
 și Moldova și Ardealul sub aripile-i coprinse.
 Purtător de trei coroane în puternicele-i mini
 Întruni Mihai o clipă tot mînunchiul de români!
 Se simțea la strîmt eroul, între munți și între ape,
 — și avîntul lui războinic lumea întreagă nu-l încape,
 cu securea ridicată și în zale ferecat
 el porni să-și cucerească scaunul unui regat!...
 Șterge-ți fața rourată, dă drum firului gîndirii
 Și vorbește-ne de Cuza, Cuza-Vodă al Unirii,
 Omul pe a cărui frunte, într-o clipă de avînt,
 s-a-ncins fala și speranța strămoșescului pămînt;
 Cuza — bunul tău prieten — dătătorul de ogoare

și de libertate, crainic vremilor înnoitoare,
cui pe tron i-ai stat în preajmă — dându-i sprijin
și poveți,
iar în zile grele fost-ai balsam tristei lui vieți!
Și-l vei preamări pe dînsul aducîndu-ne aminte
de tovarășii de luptă ai acelei cete sfinte
cari au răsturnat trecutul îndărătnic și hain
și din peptul viu al țării au smuls ghimpele străin!...

III

Voi ați apucat o țară dezbinată și smerită
— două veacuri sub călcîiul unor venetici strivită —
și-un popor ce-n zbuciumarea înduratei suferinți
rătăcea lipsit de sprijin și lipsit de năzuinți,
ca o turmă de prigoană, pe cărări întunecate...

Cîte-mperecheri și vrajbe, cîte rele și păcate

De sus pînă jos! În lumea plină de înșelăciuni
nu domnea decît hatîrul și spoiala de minciuni.
Toate se-mpinau puterii, în risipă și pierzare,
răsfățîndu-se cu toții, erau toate de vînzare!...
Cu asemenea năravuri, țara pe astfel de mîini,
lesne au ajuns să fie cei străini la noi stăpîni
și-au putut perde credința că ne va sosi vreodată,
— după atîta asuprire — ziua sfîntă de răsplată!...
Sună doina-n miez de codru, jalnic apele se frîng,
ea durerea noastră cîntă, ele plînsul nostru plîng;
căci izvoarele și codrii ne mai rămăsese doară
credincioși, ca să le spunem păsurile-odinioară!
De aceea de la munte Oltul și Siretul vin
turburi și gemînd la vale, de aceea, cu suspin
înfiorător de inimi, printre brazi aleargă vîntul,
căci printr-înșii neamul nostru de demult își cîntă cîntul!

Voi frunțași ai vremii noastre, făr' de seamă luptători
pentru bine și frăție, pașnici întemeietori
ai acestei țări — ajunsă prin voi astăzi la mărire —
voi ați dezrobot poporul dintr-o josnică șerbire,
l-ați făcut stăpîn de sine, l-ați crescut, l-ați luminat
și pe treptele puterii, lingă voi, l-ați ridicat!
Deșănțatele năravuri și deprinderile rele
voi le-ați ars cu ferul roșu, voi v-ați bătut joc de ele,
și pe cît avut-ați parte ori prilej a izbîndi

unii și-au schimbat purtarea, alții felul de-a gîndi,
ici stăruitori la lume, dincolo c-o vorbă bună,
ani și ani nu le făcuse cît făceați voi într-o lună;
lumea se-ntetea-n avîntul noilor învățături,
adevărul și știința clocoteau în mii de guri,
iar spre ținta-i suitoare, țara altădată mică
se-ndrepta, de voi minată, tot mai mindră, mai voinică!

IV

Dar dintre toți acei tovarășii
de binecuvîntată muncă,
tu dat-ai vie întrupare
oh! cîntărețule din luncă,
vieții și simțirii noastre,
Și-a tot ce suntem și ce-am fost;
— de-aceea cînturile tale
le știu copiii pe de rost.
Tu din colibă în colibă,
din plai în plai, din stîină-n stîină,
ai ascultat povestea dalbă
ce mișcă inima română
și ce-a fost dor, înseninare,
și dragoste și amintiri
de vitejie și de fală
din vremile de străluciri,
în sinul tău cu duioșie
le-ai adunat ca-ntr-o comoară,
le-ai dat aripi și-nsuflețire
și precum ciocîrlia zboară,
cîntînd un imn către lumină,
așa pornitu-le-ai în zbor
să cînte imnuri bărbăției
și patima ăstui popor!...
Ca să deștepți în noi simțirea
acelor vremi de farmec pline,
în care un neam întreg și-o țară
primeau îndemnul de la tine,
mai spune-ne, cum știi a spune
tu, vreun cîntec bătrînesc,
în care dorul de moșie
cu dragoste se întîlnesc

și fericiții sunt aceia
ce se jertfesc și nu-n zadar,
pe cimpul glorios de luptă
ori pe al dragostei altar!...

.....

FATA PINDARULUI

I

La Fintina Vadului
pe apa Birladului,
este-o tîrlă cu trei cîni,
cu trei cîni
strejari bătrîni,
ce-au rămas acum stăpîni
peste turmele de oi,
căci ciobanii amîndoi
s-au lăsat de ciobănie
și s-au dus în haiducie.
Plîng cu foc oile plîng
cînd în staule se string
la apusul soarelui,
pe la mulsul laptelui,
iarba-i rea, iarba e rară,
apa din fintini — amară,
nici nu beau, nici nu mîncă,
jalea li-i tot mai adîncă,
de cînd le-au plecat stăpînii
și le port de grijă cîinii!...
Aleii! de la Prut tătarii
vin năvalnic, vin tîlharii
și cum vin prăpăstuiesc
tot în cale, pustiesc,
pradă, și dau foc la sate
hordiile blestemate
iar în frămîntări și-n chin
piere suflet de creștin!...
Peste țarini tăciunite,
peste holde jefuite,
care cu opt boi în jug,

scoși cu sila de la plug,
trec spre zări îndepărtate,
toate cu prăzi încărcate
iar cu vaiet și cu chin
pe întinsul cîmp pustiu
după ele se-ndrumează
obosiți se trăgănează
șiruri — cot la cot legați —
de femei și de bărbați!...
Aleii! dar cine-i legată,
cine mi-i mai ferecată
de loitra carului?
e fata pîndarului
Mărioara
rumeioara
cu ochi vii, cu peri bălani
numai de optsprezece ani.
Ea se plînge, ea se zbate,
cheamă mire, cheamă frate
să-i dea braț de ajutor...
dar în ceata robilor
merge peste țări și ape!...
Cine oare-o să-i mai scape?

II

Iată că ciobanii doi,
părăsind turma de oi,
din repez au buciumat
mulți flăcăi de-au adunat
la cotul Brîndușului
în finitul Hușului
— unde cum buciumul sună
toți voinicii se adună,
să se lege împreună,
întru fapte vitejești
și isprave haiducești —
și-au pornit, legați ca frații,
să se lupte cu spurcații,
cari-n jafuri și-n pirjoli
au lăsat pămîntul gol

să le smulgă o comoară:
pe frumoasa Mărioară!
Radu mire, Coman frate
și cu Han Tătar s-ar bate
ca să-și scape neam și țară
de peire și ocară!...

Sus pe malul Prutului,
spre desimea codrului,
poposit-au carele
ce purtau odoarele
și cu ele-s poposiți
robii frinți și istoviți
de dureri, de lungă cale
și de nesfirșită jale.

Vai de ei, vai și amar
cu hainul de tătar,
că la foame și la sete
le-nfigea hangeru-n spete
și-i mîna la drum mereu...
drumul morții nu-i mai greu!
Și-au făcut ocol de care,
că venise Prutul mare,
— Prutul, riu străvechi român,
dușman oricărui păgîn —
la marginea carelor
butcile tătarilor,
iar la mijloc trista gloată
și cu tătarimea toată
așteptau din zi în zi
să se poată repezi,
înspre țărmiu lacului
inima Bugeacului,
și-acolo să-și împărțească
prăzile-n parte frățească:
ce-o fi frunte la mirzaci,
ce-o fi coadă la gonaci;
mirzacii cu roabele,
ceilalți cu gloabele,
iar mirzacul cel bătrîn,
pe ce-o vrea e bun stăpîn!

III

Clătinatu-s-a pămîntul
plînsul dusu-mi-l-a vîntul
de pe calea pribegiei
pin' la scaunul domniei,
— pepturile zbuciumînd,
brațele tari încordînd —
că porni domnul din Ieși
cu mulțime de plăieși
și de călăreți voinici,
călări pe cai mici și iuți;
tătarimea s-o zdrobească,
robii să mi-i dezrobească,
să ia mana prăzilor
și s-o dea ogrăzilor
pustiite și sărace
și să-ntindă iarăși pace,
din hotar pin' la hotar,
punînd peptul stăvilor
împotriva cinilor,
cinilor păgînilor!...

Pe colnicul păduros,
pe drumul țării de jos,
vin de sirg, vin două cete
de voinici cu negre plete,
purțînd durde haiducești
și lungi ghioage ciobănești,
ele vin cătînd în zare,
și pe drum urme de care,
întînd capul după vînt,
pun urechea la pămînt,
urma-i ștearsă vîntul geme,
zarea intră-n nori devreme...
Iată însă că-ntr-o zi
de departe le zări,
lîngă codru tăbărite
și vedenii mohorîte
de tătari — cu ochi de ciur —
dîndu-le raite-mprejur!
Arși voinicii ca de foc
se opriră toți în loc
și chitînd

și socotind,
chibzuiră,
se-nvoiră
unii să stea-n cîmp de pază,
alții prin codru să cază
făr' de veste pe dușman;
numai Radu și Coman,
duși de dor și de minie,
fără grijă de urgie,
cu pas rar, pas ciobănesc,
drept spre tabără pornesc...

IV

Noapte neagră, fără lună,
pentru răzbunare bună,
noapte rece, noapte grea,
te slăvească cine vrea
la vrăjmași să se strecoare
strejile să i le-omoare
și să se tîrască-n brînci
spre căruțele adînci,
unde pe sub coviltire
dorm tătarii în neștire,
și-n gîtlejul amorțit
să străfulgere-un cuțit!...
Alei! ce fior, ce șoapte
flutură în miez de noapte,
din creștin, pin' la creștin?...
„Vin ca să ne scape, vin!“
spune-n taină fiecare.
Alei, cine printre care,
ca năluca se strecoară,
întrebînd de-o Mărioară
Mărioara de la vad,
vadul apei din Birlad,
fecioara pîndarului,
logodnica Radului,
Radului ciobanului,
cel cu inima cernită
și măciuca nestrujită,
una pentru draga lui,

alta pentru capul cui
l-o găsi stînd lingă ea
ori s-o-mpotrivi s-o dea!!...

Iar cînd fu spre mînecate,
— cînd pe zările-norate
e lumină și-ncă nu-i,
în puterea somnului,
cei din codru și cîmpie
repezi ca o vijelie,
pe tătarii adormiți,
adormiți și buimăciți
cad și dintr-o lovitură
pentru veci închid o gură;
plumbul nu dă greș cînd zboară;
ghioaga culcă și omoară!...
E un crîncen vîlmășag
caii zvirle, boii rag,
urlet, vaiete, blesteme,
unul cade, altul geme
iar prin singeroasa gloată
slobodă robimea toată
smulge arme, smulge pari
și izbește în tătari!
Năpădiți păgînii țipă
și se zvircolesc, da-n pripă
prînd a pune boii-n jug,
își fac drum spre cîmp și fug.
Vai! Aman!... Domneasca oaste
îi lovește greu din coaste
și-i alungă înapoi
luînd carele cu boi!...
De-acum nu mai au scăpare;
Prutul vine tot mai mare,
cîmpu-i negru de ostași,
codrul geme de vrăjmași,
deznădăjduiți tătarii
strîng în pulpe armăsarii
și s-aruncă în puhoi
spre odihna cea de-apoi!...

Ce măreață sărbătoare
luminează sfântul soare!
Un norod ingenuncheat,
de-un dor mindru-nmănuncheat,
de la domnul lui așteaptă
milă și răsplată dreaptă,
mila păguboșilor,
răsplata țințașilor,
unii prada mișeliei,
alții floarea vitejiei.
Domnul înțelept, creștin,
revărsatu-și-a din plin
peste toți mărinimia
dragostea și omenia,
că palmașilor săraci
dăruit-a boi și vaci,
la vădane cu copii
ocine pentru moșii,
la răzăși și la plugari
prăzile de la tătari,
iar acelor două cete
de voinici cu negre plete,
hărăzitu-le-a voivodul
dreptul de-a păzi norodul
de-ncălcări și de vrăjmași
ca frunțași între frunțași,
și pe Coman
căpitan,
dar lui Radu, Radului,
care cu măciuca lui
multe țeste a zdrobit
mîndra de și-a dezrobit,
datu-i-a ogrăzi de vii
și cirłani vreo două mii
zestre pentru Mărioara
Mărioara rumeioara,
cu ochi dulci, cu peri bālani
numai de optsprezece ani,
și-a mai dat porunci, frumos,
Vornicul țarei de jos
nuntă mare să dureze

din belșug să ospeteze:
cei doi miri,
cu musafiri,
cu nuntași
și băștinași,
că Măria sa-i nun mare
și-i poftitul lui oricare!...
— Alei! în zvon de tilinci
saltă sprintene opinci,
de opt zile necurmăte
nunta veselă se zbate,
vinul curge ușurel
luînd grijile cu el,
briu de briu mai strîns se prinde
focul dragostei se-aprînde,
încît parcă pe pămînt,
toți miri și mirese sînt,
oile chiar nu mai plîng
cînd în staul se string
la apusul soarelui
pe la mulsul laptelui,
iarba nu mai e amară,
sus la tirla cu trei cîni,
cu trei cîni
strejari bătrîni,
la fintina vadului
pe apa Birladului.

VI

Ne zi acum un cînt de dor
oh! maestre fermecător,
un dulce cîntec de iubire,
un vis de dalbă fericire!...
Tu ești vestitul cîntăreț,
pe-a cărui strune fără preț
alunecă mărgăritare;
tu cu duioasa ta cîntare,
coprins de-ai dragostei fiori,
dai sufletului mîngiere
dai inimei reînviere,
ce ca un blind parfum de flori,

învăluie și-ademeneste
ființa care se-ncălzește
la al iubirii vecinic foc!...
— Iubire, vrajă de noroc,
de tinerețe, de-ndoială,
de patimă, de îndrăzneală,
de cer noros, de cer senin!...
Cel mai plăcut și aprig chin!...
Tu care ți-ai plecat urechea
pe inima fraților tăi
și-ai tilcuit infrigurarea
atitor tainice bătăi,
iar bucuria și aleanul
acelei inimi simțitoare
le-ai revărsat îngemănate
în doinele-ți nemuritoare;
Tu care credincios slujit-ai
altarul zeului Amor
și te-ai incredințat că-n lume
el e stăpînul tuturor,
că ne-ntrecuta lui putere
cea mai presus de rostul firei
pe cei cu suflet cald îi urcă
spre culmile dumnezeirii,
iar celor vitregi de simțire,
— în nestatornicu-i avînt —
le ia, zdrobindu-i și speranța
de mîngăiere pe pămînt;
Acum cînd nimeni nu mai cîntă
la noi iubirea cea curată
și cînd poezii, cu glas jalnic
și cu privirea-ndurerată
ne spun că viața-i o părere,
că omu-i fals și istovit,
că este o nenorocire
de a iubi și-a fi iubit,
ridică-te tu împotriva
acestor triste-apucături
și scapă-ne de-atîta gemăt
și de atîtea secături.
Dă drumul versului să sune,
ca-n vremile de mai nainte,

să ne insenineze ochii
și inima să ne-o-nfierbînte!
Ah! ce duios tresare codrul
coprins de-a dragostei văpăi,
cînd într-amurg se-ntorc acasă
cîntînd șagalnicii flăcăi:
— Pe cer nu-s atîtea stele
dulci ca ochii dragei mele,
pe pămînt nu-s multe flori
ca obrajii rumeiori,
nici ca buzele-i subțiri
nu-s pe lume trandafiri.

Ah! mindruța cînd îmi cîntă
cu drag inima-mi frămîntă,
o vrăjește și mi-o face
să se ducă unde-i place.
Mindro, ard în mare foc,
adă-mi inima la loc!

Floare albă de cireș,
să nu-mi dai menirii greș:
de te-o pune-n naltul frunții
m-o iubi din ziua nunții;
de te-o ține-n sîn podoabă
mi se dă pe viață roabă.

Foaie verde de răsură
toți vecinii mă văzură
stînd cu mindra gură-n gură.
Vază-mă! de ei nu-mi pasă,
că nu-mi trece pragu-n casă
pin' ce nu-mi va fi mireasă.

Și-atunci, Doamne, să m-ascuți
Dă-mi copii oricît de mulți,
că mi-s dragi să-i văd umblînd

și cu mă-sa semănînd ;
să mai văd cu ochii mei
reîntînerind cu ei.

Dar n-am parte de noroc
să-mi prind inima la loc,
nici nevoia nu mă lasă
să-mi aduc pe mindra-n casă...
Ah! și-n cer nu-s multe stele
dulci ca ochii dragii mele.

VII

Lumea ce-ai cîntat nu-i însă numai lumea fantaziei
unor clipe-nsuflețite de avîntul poeziei,
lumea ta se mișcă-n largul unei vieți rupte din plin
care pururi cirmuiește omenirea; de aceea
dacă i-ai putut da viață, n-ai putut să-i dai scînteia
— cea pe veci înălțătoare — inimii și minții tale.
Lumea ta, ca toată lumea, bate tot aceeași cale,
de deșertăciunea vieții, de nevoi, de suferinți,
cea mai tristă moștenire ce primim de la părinți!...
Ah! tu i-ai fi dat, desigur, un alt rost și altă țintă;
Ai fi vrut ca-n lumea ceea oamenii să nu mai mintă,
și de i-a zidit natura proști, ori sluți, ori mititei,
să nu cate să-și mai puie pene de împrumut pe ei.
Tinerii, păunașii de saloane, giumbușarii,
care-și pierd vremea-n nimicuri, socotind că fac pe
marii,

Tu ai fi făcut dintr-înșii oameni verzi și muncitori
iar nu prăzi și jumuleală la samsari și creditorii.
Mulți și-au făurit chiar arme și le poartă pe inele,
c-am ajuns cu-atîția nobili și cu-atîtea beizadele,
de te-ntrebi mirat de unde, din ce împărați romani
se coboară neamul nostru de plugari și de ciobani?!...
Fudulia-i boală veche și-nrăită, leac nu are!
Omul este ca maimuța, vrea să-și facă asemănare
cu ce vede pe la alții și noi am împrumutat
și-am maimuțărit atîtea, că era de așteptat
să luăm și vilva lumii cea cu titluri și coroane!...
Traiul nostru-i pus, de altfel, pe picior de milioane,

casele ne sunt palaturi și de-avem ori de n-avem,
toate pentru placul nostru tocmai ca-n Paris le vrem.
Luxul și deșertăciunea — musafiri cu mari pretenții —
ne-au stors punga, ne-au stors vлага, iar cit despre
simț leventții

ce dețin recordul modei și ne-mproașcă cu noroi
își bat joc de tot ce facem, ori ce vine de la noi
și, precum odinioară Iorgu de la Sadagura,
dulcea limbă pămîntească lor nu le deschide gura.
Așa limbă necioplită, bună pentru lucruri mici,
pentru trebi neînsemnate, s-o vorbească cei mojici!...
— Tu ai cunoscut prea bine lumea asta zvînturată,
I-ai pătruns adînc în suflet, ca să scoți dintr-însa toată
patima nesocotită, toată vilva de minciuni,
să strivești în vană viermii încuibatei stricăciuni,
cînd, făcînd să tune viersul mîndrelor tale cuvinte,
o chemai la datorie și-o mustrai ca un părinte,
cînd, înviorîndu-ți graiul și șăgalnicul tău gînd,
o-ndreptai pe calea bună, ori o dojeneai rîzînd!...
Oh! eroii tăi de teatru s-au prăsit și umple țara!
Paraponisitul urcă fără preget încă scara
celor mari cerșind o slujbă pururi paraponisit,
după cum e tot românul de la slujbă urgisit.
Azi *necicile cochete* și *mondene* nu mai lasă
să le-mpovăreze traiul grija *pietrelor din casă*,
iar *Chirițele*, nebune după cărți și după zvon,
în județ și-n capitală joacă pocher și boston...
De cînd bintuie „modernul“ și străinii au cătare,
am pierdut atîtea datini, vechi și scumpe, *Lăutare*
Barbule, și nu mai vine înapoi cîntecul tău!...
Neschimbat rămas-a numai *Farmazonul din Hîrlău*,
bun vînturător de vorbe, care crede că e lege
tot ce spune și că singur rolul lumii-l înțelege,
știe tot, pricepe toate, ce e încurcat descurcă
și-ngîmfat spre culmea faimei, zi cu zi, mai sus se urcă.
Încărcat de griji și treburi pururea de la distanță,
numai după mers se vede că e om de importanță,
dacă ar trăi în China — cum e el de sine plin —
ar fi, fără îndoială, bonz ori mare mandarin...
Tu ai smuls la mulți ca dînsul masca de fățarnicie,
cum ai înfierat *ciocoiul*, care prin slugărnicie
și prin intrigi se tirăște pîn' la treapta de stăpîn...
Cîți și cîți n-au luat astfel locul bietului român!

Și-ai făcut război tu crincen astor lifte necurate,
vrind ca să stîrpești sămînța *lipitorilor din sate*.

.....
De nu le vom sta-mpotrivă, harnici de nu vom lupta,
n-o mai scapă de perzare nimeni pe Moldova ta!...
Căci e un blestem și-o jale ca o țară să muncească,
iar din munca ei vrăjmașii singuri să se-imbogățească;
și vrăjmașii sunt mulțime celor pripășiți la noi...
E firesc cînd ei se-ngrașă noi să dăm tot înapoi.
Tu ne-ai înviat eroii și-ai însuflețit poporul,
răsădind mîndria-n inimi și speranța-n viitorul
de progres și de lumină, către care năzuim!...
Munca e neatîrnarea și belșugul!... Să muncim!...
Pe noi ce ne strică este lipsa de statornicie,
vinătoarea după slujbe și prea multa dărnicie,
căci pe stringători îi numeri de-abia la o mie unul,
dar ambițioși de soiul lui Ciubăr-Vodă, nebunul
— care-ncalecă pe vînturi și se cred stăpîni pe lume —
politicieni de breaslă, matadori ce-și cat un nume,
democrați cu punga groasă și aristocrați desculți,
servitori la cirma țării, din păcate,-avem prea mulți...
Omul care își iubește țara și-i dorește bine,
cînd lucrează pentru dînsa, nu lucrează pentru sine,
nu se pleacă înaintea cererilor nimănui,
nici nu caută mărirea pentru el și pentru-ai lui!...
Unde-i *Despot Eraclidul*, unde-i Tomșa să le spună
că ambiția deșartă e o glorie nebună,
că acei ce mint poporul sînt semănători de foc
și-ndrăzneții citeodată au sfîrșitul lui Moțoc!...
Ridicîndu-te cu mintea către vremile de fală,
cînd străbuna noastră Roma, de pe culmea-i triumfală,
cîrmuia întreaga lume, cînd în coruri de poeți
împleteau cununi de raze strălucitei sale vieți
Imnurile seculare; tu luat-ai cîntăreții
cei mai gingași ai iubirii, cei mai dulci ai tinereții,
și dînd graiului lor aripi și zbor caldei lor simțiri,
— în avîntul unei mindre și duioase-nsuflețiri —
ai reinviat splendidă, pentru noi, lumea romană
și ne-ai dus apoi la Tomis, în căsuța cea sărmană
a sărmanului Ovidiu — tainicul înamorat —
care-a suferit o viață pentru-o clipă de păcat;
iar cu veselul Horațiu, la *Fîntîna Blanduziei*,
am făcut nouă libații zeilor și Poeziei

lui, cea limpede și vie cum e apa de izvor,
pururea mîngietoarea și amica tuturor!...
Cîntăreții lumii noastre, searbădă și dezgustată,
parcă rîndul ei în viață l-ar mai fi făcut odată —
n-au băut din cupa voastră, oh! poeți cu simț divin!...
Ei golesc halbe de bere și pahare cu pelin.
De aceea li-i cîntarea răgușită ori bolnavă
și e tot amărăciune, pentru ei, și tot otravă,
căci în preajma lor, prin fumul de-alcool și de tutun,
nu mai văd nimic de seamă, nu mai cred nimica bun!

VIII

Tu pentru care graiul nostru
e cîntec și e poezie
și toate-aievea le-ntrupează
fermecătoarea-ți fantazie,
aruncă-ți — ca odinicară —
privirea pe-al Moldovei plai,
ascultă basmele pădurii
și taina florilor de mai.
Și oglindind seninul zilei
în apa viilor izvoare,
din tot ce-i viață și lumină
fă o splendidă sărbătoare!...
Deschide-ne apoi comoara
cea de culori și armonii
și zugrăvește-ne făptura
și mindrele-i minunății,
instrună-ți lira și ne cîntă
— în dorul cald al tinereții —
simțirea ce-ți tresare-n suflet,
oh! slăvitor al frumuseții!...

Primăvara

Neadormit străjuitor de ape
molatec vîntul aripile-și bate
împrăștiind ușoare tresăriri de viață!...
Acum pe crengi încep să se arate
plăpînzii muguri;
bălaia dimineață,
purtînd cununi de răsărit de soare,

însufletește verzile ogoare,
iar boii, scoși din pluguri,
la riu se duc încet să se adape.
Se-mbracă iar pădurea cu frunziș,
murmur de-ndrăgostite păsărele
din umbra-i plină de miresme vine,
mai blinde-s nopțile sub capiștea de stele
și zilele mai calde, mai senine.
De-acuma pinza pe prundiș
și-o-ntind femeile cîntînd,
copii rumeni și zglobii — cu capetele goale
în drum, prin pulbere-alergînd,
se joacă;
iar mieii zburdă prin ocoale
și barza prooroacă,
pe-un vîrf de casă,
din aripi filfiînd, se lasă!...

Vara

Din carul plin cu snopi privesc
și ochii mi-i ademenesc
a tot privi lanul de grîu,
în care intră pin' la brîu
cîntînd secerători.
Și strîns se ține lan de lan
pe nesfîrșitul Bărăgan,
și-i aur jos și aur sus,
cînd soarele, înspre apus,
învăpăiază norii.
Pe largul cîmpului te pierzi,
prin țarini cu porumburi verzi
și prin livezi și prin pășuni,
— ca prin desișul de aluni
din poalele pădurii.
Tot ce-i putere și-i avînt,
în ciocotul de sub pămînt
se schimbă-n roade și-n belșug,
iar cu fierul de la plug
scrim tainele Naturii.
Deasupra codrilor pletoși,
mugînd ca zmeii fioresi
s-au prins în luptă norii grei

și curg săgeți lungi de scînteii
și ploaia-neacă zarea.
Dar iată zorile cu drag
zimbesc pe-al dimineții prag
și iar e cald și iar senin
și cîntecele iară vin
să umple depărtarea!

Toamna

Pe coasta dealului smălțat
cu frunze galbene și roșii,
Călina — fata cea zglobie,
care-a vrăjit pe toți în sat,
se duce la cules de vie.
E cerul fumuriu și cerne
— din zori cîntau mereu cocoșii
iar răbufnit cînd suflă vîntul,
cu foi și uscături așterne
acuma îmbrunat pămîntul
și cît se-ntinde-n preajmă zarea,
răsar — movile verzi — butucii
cu viță ce boltesc cărarea,
pe unde stau de strajă nucii
și tufele de măcieș...
Împrobodită e-o năframă
și cu obrajii ca bujorii
Călina face pașii deși,
și fu un chiot lung la cramă
Cînd o văzu culegătorii.
Flăcăii veseli o-nconjoară,
„Călino, ti zic, Călino dragă...
dar ea-nvirtindu-se ușoară
le spune tuturor o șagă
și fuge hohotînd la vale...
În vie parcă-i sărbătoare!
cu rîs, cu cîntece, cu glume,
copilei toți îi sar în cale,
de-ai fi crezut c-a răsărit
la fiecare în pept un soare...
Și ochii li se fac cît mărul
cînd trec pe lingă dinsa bieții,

și-i zor și se-mbrîncesc băieții,
cînd vine și Călinei rîndul
cu cine să-și ducă ciubărul...
Acum și vremea se-mbunase
și era zarva tot mai mare
așa c-aproape se innoptase...
Și iată — arde-le-ar comîndul —
că înainte de plecare
țigării zic duios din strună
și grabnic se încinge jocul,
dar nu le mai ajunge locul,
vrînd toți să joace lingă fată,
și ea rîdea ca o nebună,
căci orișicum se-ntorcea danțul
tot cu-alde Florea dorobanțul
se pomenea de miini legată
iar dragostea ei și norocul
le-ncununa bălăia lună!

Iarna

În alba-i manta zăpada
învăluie frumoasa luncă
pe-ntinsul căreia înghețul
steluțe de argint aruncă.
E ger, din miazănoapte vîntul
prin crînguri trece șuierînd
și peste culmile de dealuri
troiene aprig spulberînd.
Nămeții au ajuns la streșină
și-ncremenesc în matcă stupii
iar pe cărările pădurii
și prin răstoace urlă lupii...
E tristă zarea și pustiul,
de suflete cotropitor,
pe om îl pleacă lingă vatră
înfiorat și gînditor.

Să se ridice neamul întreg și să se-nchine
cu dragoste-nainte-ți, căci te-a avut pe tine
să-i dai îmbărbătare, durerea să-i alini

și să-i prefaci în raze cununa cea de spini.
Pe tine, cîntărețul simțirii tuturor,
pe tine fericitul născut cu Aurora
reînvierii noastre și șaptezeci de ani
— în lupta vieții — pururi cu peptul spre dușmani!...
Și n-a fost suferință și n-a fost bucurie,
nici ceas de înălțare, nici fapt de vitejie,
să nu-ți ridici tu glasul, să nu-ți răsune cîntul
de dor și de mindrie să nu ne salți pămîntul.
Și țara ta și neamul și datinile lor
ți-au fost prilej de plată și nesecat izvor
la dulce poezie, de fragedă iubire,
menindu-le prin veacuri largi trepte de mărire!
Tu te-ai suit, moșnege, cu traista ta plină
de cîntece și snoave, la cuibul de lumină
al zînei cu ochi galeși și grai fermecător,
al zînei și stăpînei acestui blind popor;
și revărsînd în fața-i splendida ta comoară,
i-ai spus — precum rapsozii spuneau odinioară
povestea de restriște, de dor și de avînt
a neamului, prin veacuri și înfocatu-ți cînt
l-a strecurat în suflet, ca o mireasmă vie,
iubirea pentru țară și dulcea-i poezie...
Tu, deslușindu-i tilcul legendei strămoșești
ai ascultat cu dinsa duioasele povești
ce Peleşul zburdalnic i le șoptea din vale
și ați pornit alături pe-a nemuririi cale!...
Iar cînd s-a dat alarma, cînd a sunat fanfara
din munți și pînă-n ape, chemînd la luptă țara
și-n pepturi mii de mame simțeau crescînd fiorii
cumpliți ai deznădejdiei, că li s-au dus feciorii,
cînd toată viața noastră și faima și norocul,
ce așteptam pe lume, se plămădeau la focul
vrăjmașului — sălbatic și neîndurător —
ce împărătescul vultur oprise-o clipă-n zbor;
cînd grija și-ndoiala, cu fețele uscate,
la orice pas, ca umbra, ni le simțeam în spate,
tu ai venit, tu singur și-n graiu-ți inspirat,
reînvîind trecutul de fapte mari bogat,
ne-ai spus că-n lupta-n care-i prins acum dușmanul
se perde, iar izbînda o va avea Curcanul,
Curcanul, talpa țării, sfărîmător de jug,
ce-și minuieste arma și coarnele de plug

cu-aceeași voie bună, cu-aceeași vrednicie,
român de viță veche, fecior de vitejie!...
Și ai aprins iar viața și-ncrederea în noi,
și-au fericit voinicii, din cimpul de război,
plecați să cucerească, pe țărături depărtate,
și gloria străbună și-a țării libertate!
Ți s-a-mplinit cuvântul și s-au întors curcanii
încununăți cu lauri, c-au prăbușit Balcanii
și cornul luncii mândru s-a frânt sub pașii lor!...

.....
Eu în zadar te caut și în zadar ascult,
Tu ai plecat din lume și glasul tău de mult
a încetat să cinte, poete mult iubite,
părtaș la mari prilejuri și zile fericite,
al neamului, te caut, cum caut în zadar
pe cîntărețul vrednic de-al patriei altar,
a căruia putere și-a căruia credință
să îndumnezeiască slăvita ei ființă!...
Deschide-ți iar mormîntul și fă pe nouă strune
Cîntarea seculară a țării să răsune.
Întoarce-te la viață, te-nalță iar pe plai
și buciună acelor de-un singe și de-un grai
cu noi, de libertate și de neatîrnare,
fă să detune munții, să fulgere în zare,
și prinși delaolaltă, într-un frățesc avînt,
să dea mină cu mină românii pe pămînt.

București, 1906

TEATRU